

Prvé pionierske šatky JÁN ŠTIAVNICKÝ Dedina bola i nebola. Meno mala, aj potok, ktorý sa kľukatil z horného konca až k hati a delil ju na dve nerovnaké časti, ale ľudia v nej nežili. Nemohli. Ešte v jeseni, keď sa začali boje na Dukle, fašisti ju

vypálili, potom ju dva razy krátko za sebou preorala kanonáda, a tak sme žili v zemľankách pod Kravským vrchom.

Škola, ani vysoký chudý učiteľ, ktorý nás mastil remeňom a nútil recitovať nemecké slovíčka, nám nechýbali. Keď zmizol sneh, odvážili sme sa až do dlhej doliny, kde sme v rozbitých bunkroch hľadali konzervy. Komu sa podaril dobrý úlovok, ten bol v ten deň veliteľom všetkých chlapcov. Bodaj by nie, keď nám mohol dať po kúsku tvrdého konzervovaného mäsa.

Koncom marca sa vrátil domov rozložitý Zurňak. Na sebe mal vojenský plášť s náplečníkmi v hodnosti kapitána, dva rady vyznamenání, ale chýbala mu pravá noha. Dva-tri dni sa snažil pomôcť chlapcom, ktorí vymeriavali štvorce na nové domy, ale barly sa mu borili do zeme, aj spadol, nuž mu ktosi poradil, aby dal tomu pokoj a ako vojnový hrdina radšej odpočíval.

„To mám len ješ a nič nerobiť?“ zamračil sa Zurňak.

„Keby si chcel, našla by sa aj pre teba robota,“ utrúsil starý Kamenčák a vystrel ruku tým smerom, kde sme pri preriedenej vrbine zakladali dymiaci ohník.

Pozri, neučia sa.”

„A čo? Ministri nebudú!“ zasmial sa

Hrumčo, ktorému patrilo mlyn a v dedine sa rovnal k velebnému pánovi, lebo mal i najviac rolí. „Tí vyskakujú z inakších hniezd.“

„Vyskakovali,“ opravil ho Zurňak. „Teraz budú i ministri nie podľa vrecka, ale hlavy.“

„Politika!“

„Dajte si pokoj!“ zahriakol ich Kamenčák.

„Deti treba učiť. A ty, Ondrej, ty by si to mohol robiť.“

„Ja?“ začudoval sa Zurňak.

„Si kapitán! Poradil si si na fronte, nuž komanduj aj výrastkov. Aspoň bude mať človek pokojnejšiu hlavu, že niekde nenájdu mínu a nedokaličia sa.“

„Nie som učiteľ!“ bránil sa Zurňak. „Nebudem to vedieť.“

„Skús!“

Naveľa-naveľa sa Zurňak dal prehovoriť a od pondelka sme začali chodiť do školy. Za triedu nám slúžila šopa, ktorú chlapi narýchlo zbili z brván, tabuľu ani lavice sme nemali. Sedeli sme na hrubých pňoch, zaradom sme čítali zo starého šlabikára, ktorý sa akýmsi zázrakom zachránil v zhorenom dome. Po čítaní sme vždy ráтали, a keď sa blížil obed, zaspievali sme si dve-tri pesničky.

Náš Kapitán, ako sme Zurňaka volali, sa nám čím ďalej, tým väčšmi ako učiteľ páčil. Bodaj by nie, keď sa často rozhovoril o tom, ako pred vojnou zutekal do boľševického Ruska, ako tam videl pri mori pionierov, ktorí s červenými šatkami na krkoch veselo pochodovali a spievali. Potom obyčajne prešiel v reči na vojnu, až sme pri počúvaní prestali dýchať. Len o svojom zranení nikdy nehovoril, akoby túto bolesť ukrýval kdesi hlboko v sebe.

„A my by sme nemohli byť pioniermi?“ opýtal sa raz malý Šimon. „Takí ako v Rusku?“

„Mohli,“ povedal po dlhšom zamyslení Kapitán.

„Kde zoberieme červené šatky?“ vyzvedal sa Karol. „Teraz je každý kúsok plátna vzácny.“

„To by sa aj našlo,“ zašvitorila tenkým hláskom Betka. „Farba však chýba. Červená... na zafarbenie.“

„Poznám človeka v meste, ktorý by ju vedel obstarat,“ oživene sa rozhovoril Kapitán. „Plátno si už potom zafarbíme sami. A viete čo, deti? Na Prvého mája pôjdeme už s červenými šatkami. Budeme pochodovať ako

sa nás takých nazbieralo zo dvadsaťpäť. Kapitán nám dlho rozprával, čo všetko musí pionier vedieť, aby robil česť svojej červenej šatke, ktorá nie je ničím iným, ako povedzme vojenská zástava u gardového pluku. Aj

pionieri! Nech každý vidí, že aj vy chcete žiť po novom.“

Chýr o tom, čo sa robí v našej provizórnej škole, sa rýchlo rozletel po dedine. Vzrypela a znepokojila sa nad touto novotou. Boli takí, čo spomínali nešťastia, ktoré pritiahnu naše červené šatky, no veľa otcov súhlasne pokyvovalo hlavami a pomáhalo nám vydrankať kusy plátna na budúce pionierske šatky. Nakoniec

prísahu nám vlastnoručne spísal, vraj podľa tej, ktorú počul u pionierov v Sovietskom zväze.

„Matej,“ povedal mi raz popoludní. „Pôjdeš do mesta. Na stanici sa opýtaš na starého Zahurančika. Odkázal mi, že sa mu podarilo obstarat červenú farbu na pionierske šatky. No ponáhľaj sa!“

Vybehol som zo školy. Doma som povedal

mame, kam idem, a po hrboľatej ceste som sa rozbehol k mestu. Kým som našiel Zahurančíka a kým on so mnou odišiel do polozbúraného skladu, kde mal červenú farbu odloženú, poriadne sa zvečerilo.

„Neostaneš radšej u mňa spať?“ opýtal sa ma.

„Nie, mama by sa starala.“

Po Kalašovu horu sa mi šlo dobre. Ale tu, sotva som vošiel medzi prvé stromy, ktosi ma hodil na zem a začal biť hlava-nehlava.

„Tu máš, ty neznajboh!“ ručal hrubý hlas. „Prvý okoštuješ to vaše pionierstvo! Na...“

Farba sa mi liala za golier kabáta, a keď som sa ako-tak spamätal, bol už neznámy preč.

Kapitán len zaškrípал zubami, keď ma videl takého doriadeného. Potom zo mňa stiahol košeľu i kabát a zvyšky farby vyžmýkal do plechovej misky. Trochu ju zriedil benzínom a zafarbil v nej všetky pionierske šatky. Farba

sa na plátne nerovnako chytila, bola bledá, ale Kapitán si z toho veľkú starosť nerobil. Pokojne sa pozeral, ako sa zafarbené šatky sušia nad ohňom, dolieval mi do plechového vojenského hrnčeka čaj a zasnene vykladal:

„Raz budete mať také... naozajstné. Ver mi!“

Muž dorozprával a rozhlíadal sa po počúvajúcich iskričkách.

„Musíte ísť,“ riekol po chvíli. „Už vás čakajú.“

Odbehli na spoločné stanovište, zoradili sa a za zvukov pionierskej dychovky vykročili k Duklianskemu pamätníku, aby zložili prísahu. Vykročil za nimi. Onedlho im uviaže prvé pionierske šatky. Vždy, keď to robí, má pocit, že spolu s ním uväzuje šatky pionierom aj jeho prvý učiteľ po vojne, ktorého inakšie nevolali, len Kapitán. Náš Kapitán.

Pionierom

JÁN KOSTRA

*Chcel by som pripäť na blúzku
k červenej šatke v tomto čase
kvitnúcu halúzku
pionierke našej,*

*chcel by som pripäť pionierovi
púčik ružový —
ale to sa vari nesvedčí.*

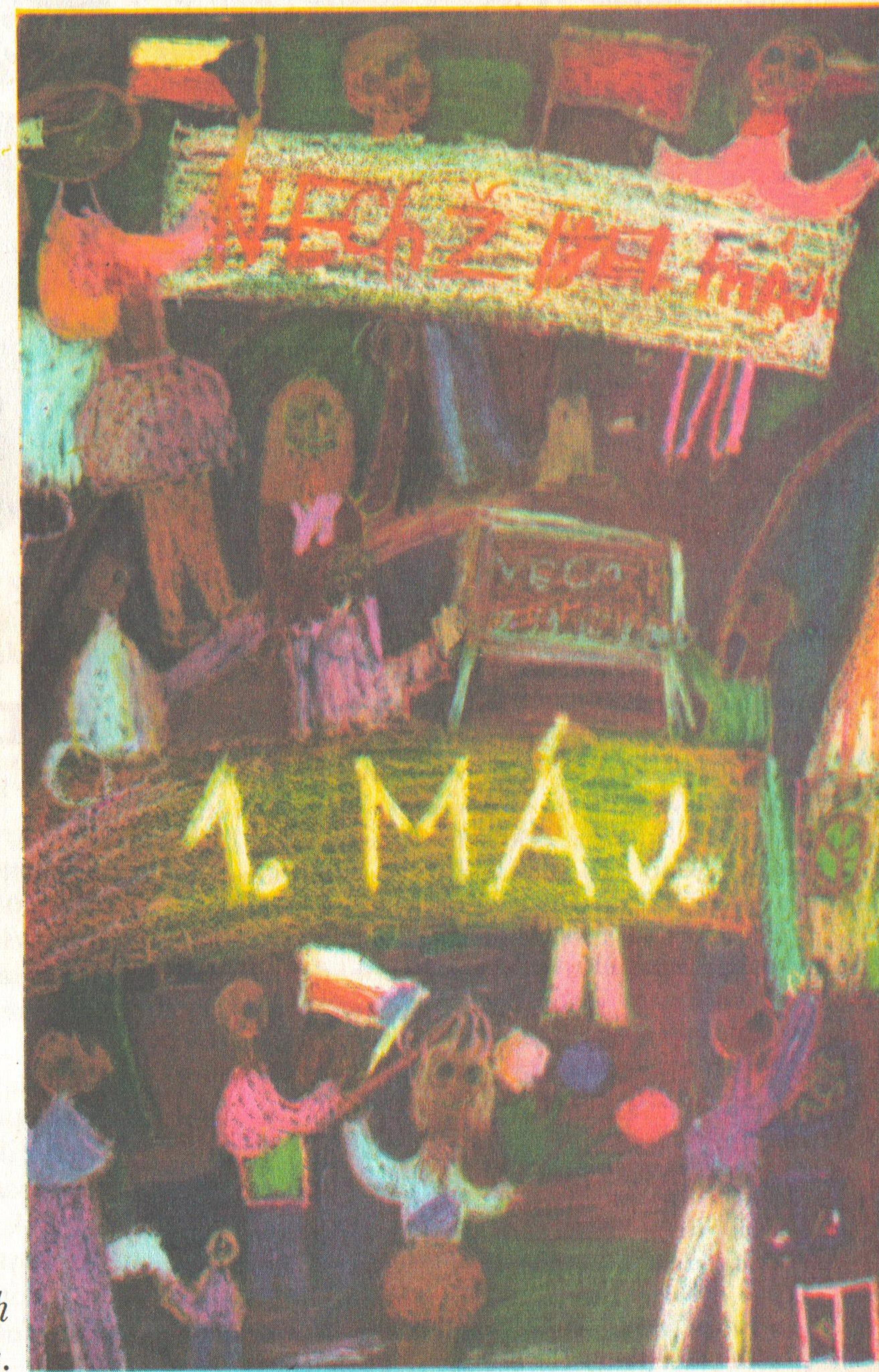
*Najkrajšie kvety jari
vám prekvitajú v tvári
vy, naši malí — najväčší.*

*Chcel by som predsa aspoň hodiť,
ako sa hádzu kvety,
niečo krásne
na sprievody
vaše jasné:*

*Hádzem vám venček tejto básne,
kytičku z lásky,
blahoželanie k sviatku —
i do dní budúcich.*

*Nech slnko mieru zláti
pioniersku vašu šatku
i vaše čelá mladé.
Nech svetlo mieru*

*tryská z nich
jak z rozkvitnutých štepov v sade.*

Pionierom k jubileu

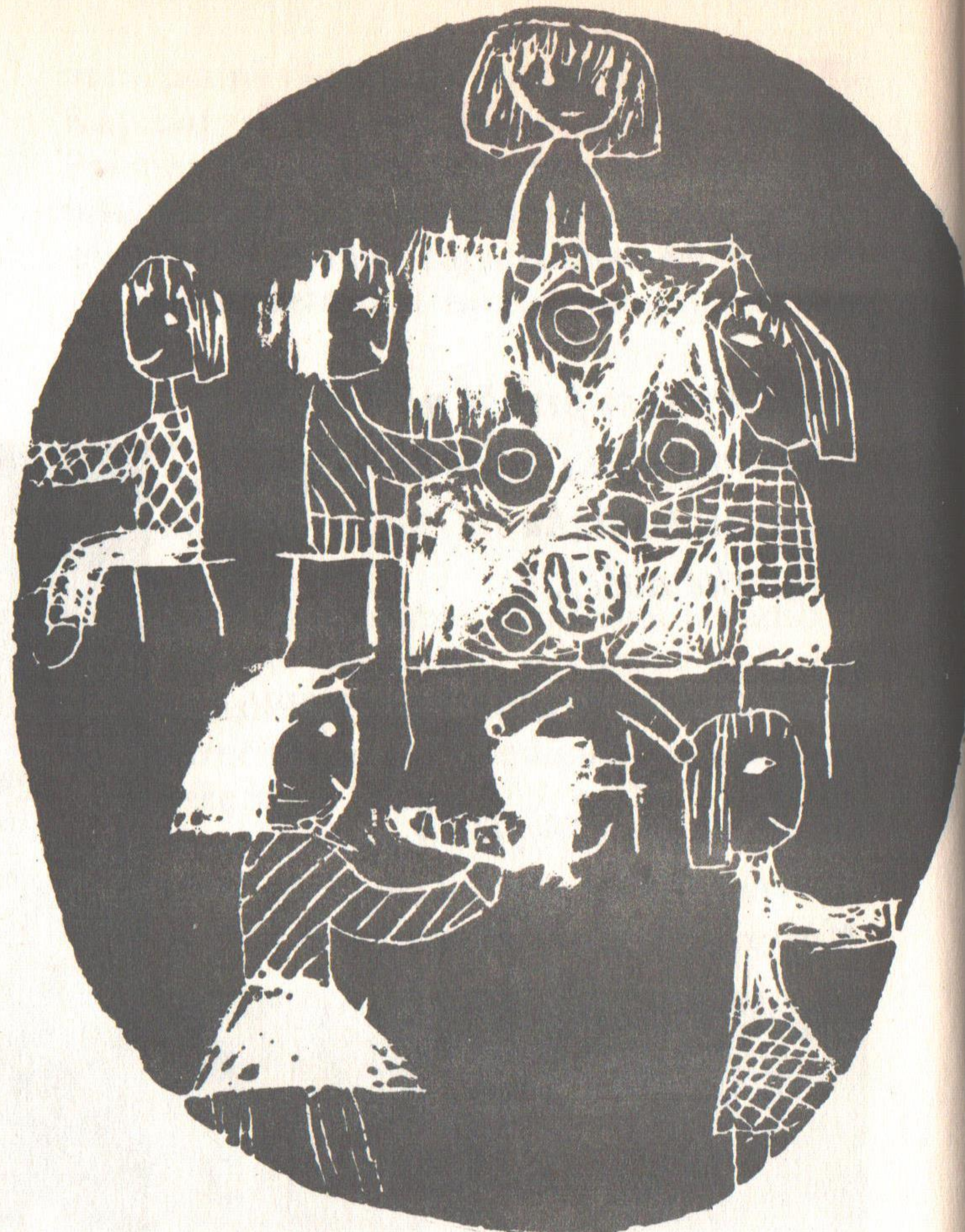
RUDO MORIC

Veľké jubileum máte, iskry a pionieri! Vaša Pionierska organizácia v tomto roku, v Medzinárodnom roku dieťaťa, oslavuje tridsať rokov svojho vzniku. Už tridsať rokov žiaria na hrdlách slovenských detí červené šatky. Žiarili už na hrdlách mnohých vašich mamičiek, vašich starších bratov a sestier. Pionierska organizácia pre našu spoločnosť vychovala už viacero generácií, a po vás vychová ďalšie.

Pionierska organizácia nie sú len schôdze, to je práca v najrozličnejších záujmových krúžkoch, to sú základy vedy a techniky, ale aj vstupovanie do tajov umenia. Sú to krúžky literárne a čitateľské, divadelné, hudobné i výtvarné. Je to aj pohyb v prírode a na ihriskách a kúpaliskách, pionierske tábory, poznávanie priateľov, a to nielen zo všetkých kútov našej vlasti, ale aj z cudzích krajín. Pionierska organizácia je aj štáb ochotných vedúcich, ktorí vám pripravujú zaujímavý, ale najmä osozný program. Koľko nového ste už poznali ako pionieri! Ako ste si obohatili svoje vedomosti, váš citový život. A to nie suchopárnym spôsobom, lež pomocou zábavy a hry. Chodia medzi vás ľudia, čo mnoho vedia, besedujú s vami ako rovný s rovným, odovzdávajú vám skúsenosti, dávajú cenné rady. Poznávate takto históriu nášho ľudu, dejiny jeho zápasov o dnešok, zoznamujete sa s budúcnosťou ľudstva. Vaše členstvo v Pionierskej organizácii je vlastne pobytom v rozprávkovom zámku. Prechádzate z jednej komnaty do druhej, objavujete doteraz nevidané a nepoznané.

Ani tento jubilejný rok nebudete oslavovať iba potleskom, ale novými činmi. Je to správne, lebo činy sú najlepšou, ale aj najosožnejšou oslavou.

Blahoželáme vám teda, iskry a pionieri, zo srdca vám blahoželám. Ste členmi veľkej rodiny detí s červenými šatkami. Blahoželám vašej Pionierskej organizácii. Aby v novom tridsaťročí prekvitala ako tá lúka plná rozkvitnutého červeného maku.

Angela

JOZEF HORÁK

Angela bola malá, strapatá, vrtká štebotačka, no a pravdaže — prváčka. Prváčka bola, ale všetko vedela, všetko poznala. Aspoň Angela tak hovorila.

Svitol deň, keď mala ísť Angela prvý raz do školy. Ráno prišla k nim pionierka Tonka. Totiž, prvý pioniersky oddiel prevzal patronát nad prvákmi. Budú sa o nich starať. Veď prváčikovia, to je ešte neskúsený národ. Niektorý ešte ani do školy netrafi.

Tak prišla Tonka prvého septembra k Angele, aby ju odvieďa do školy.

„Potrafiť aj sama,“ odvrkne Angela.

„Veď dobre. Pôjdeme spolu ako kamarátky. Pozri, zlomíš si ceruzku, zastrúham ti ju.“

„Ja si to viem aj sama,“ znova odvrkne Angela.

„Bude ti treba očistiť pero.“

„Viem si očistiť aj pero.“

„Pomôžem ti pri čítaní.“

„Ja už viem čítať!“ odvráva Angela a už aj berie knihu do rúk.

„Knihu máš hore nohami,“ upozorní ju Tonka.

„Ja viem čítať aj hore nohami!“

Mala Tonka s Angelou biedu a ratu aj cestou do školy. Angela sa motala po chodníku, nechcela sa dať viesť. Podchvíľou si odskočila na hradskú, odrazu si zasa kvokla na strede cesty a chcela ješť desiatu. Vybrala perečník, otvorila škatuľu s farbičkami. Farbičky sa jej rozkotúľali po zemi. A nechcela si dať povedať, ani pomôcť. Všetko len sama, sama. Veru keby sa Tonka nebola hanbila, od zúfalstva by si bola aj poplakala.

Kameň jej spadol zo srdca, keď ju konečne dovedla do triedy a odovzdala súdružke učiteľke. No keď si pomyslela, čo bude, až pôjde s Angelou domov, zhorklo jej v ústach. Ale čo má robiť, vzala si Angelu na starosť, záväzok musí plniť.

Na poludnie stála pred triedou a čakala na Angelu.

Súdružka učiteľka jej povedala:

„Angela je ako šidlo, chvíľku neposedí pokojne, dávaj na ňu pozor.“

Tonka sa trpko usmiala a vzala Angelu za ruku. Angela videla, že všetkých prváčikov odvádzajú starší žiaci, dala sa teda viesť aj ona. No len čo zašli za roh a ostala s Tonkou sama, hneď si vytrhla ruku.

„Nechaj ma! Trafiť domov aj sama!“

„Netrafiš!“

„Trafiť!“

Tonka chvíľu postávala a potom sa vrátila. Angela sa usmievala, a keď Tonka odišla, rozbehla sa po ulici. O chvíľu už bola v druhej, potom tretej, štvrtej.

Zostala pri dome s došteným plôtikom.

Slniečko príjemne hrialo. Angela sa oprela o plot a dívala sa na tichú ulicu. Autá

nechodili, iba kedy-tedy prebehol bicykel. Ale Angele sa odrazu zazdalo, že bicykel má akúsi šedivú farbu. Potom akoby bol z hmly... Už ani nevedela, či je to skutočne bicykel...

Odrazu jej dal niekto frčku do nosa.

Otvorila oči. Pred ňou stáli dve deti — chlapček a dievčatko.

„Ona spí,“ povedalo veselo dievčatko.

Angela sa prebrala a zahanbila sa. Poobzerala sa okolo. Vtedy si uvedomila, čo sa s ňou robí. Ide zo školy. Ale kde je taška? Veď mala aj tašku. Obzerala sa okolo, vytreštila oči, začala fňukať:

„Moja taška, moja taška...“

Chlapček sa veselo rozosmial.

„Veď sedíš na nej!“

Naozaj. Angela sa zahanbila.

Ujko z paneláka

EVA ČOBEJOVÁ

Kráčam po zasneženom chodníčku k vysokému paneláku. Na rohu sa stretnem s Janou:

„Tak čo? Vieš už o dákom?“ spýta sa ma namiesto pozdravu.

„Stále nič!“ odpovedám bez vôle.

„Béčkari už majú, a my nič! Akoby sa pod zem prepadli.“

Zrazu počujem známy hlas z balkóna na prvom poschodí:

„Už vás čakám, dievčatá!“

Kým vybehneme po schodoch, dvere sú už otvorené. Hneď sme si podelili prácu: ja pôjdem nakúpiť a Jana umyje riad. Na stole ako vždy, je lístok, peniaze a taška. Bežím teda do obchodu. Nakúpim a vracajúc sa s plnou taškou, premýšľam o tom, ako sme stretli nášho ujka.

Boli prázdniny. Hrali sme sa pri obchode, keď z neho vyšiel ujo s paličkou. Akosi nešikovne stúpil na schodík a bác! Jabĺčka sa už sypali po chodníku. Priskočili sme a tie jablká mu pozbierali. Toľko nás chválil a ďakoval, že sme mu ich odniesli až domov.

Keď sa na našej škole rozprúdilo timurovské hnutie, hneď sme s Janou vedeli, o koho sa budeme starať. Už vyše pol roka raz dva razy do týždňa príbehneme, nakúpime mu, poriadime byt. Spočiatku sa bránil, ale potom si na nás zvykol a vyčkáva nás na balkóne.

„Ideš zo školy?“ prihovorilo sa jej dievčatko.

„Idem.“

„A ty si prváčka?“

„Nie, tretiačka,“ zaluhala Angela.

„Hahaha, vraj tretiačka. Veď ti prváčka čítanka kuká z tašky!“

Angela sa ešte väčšmi začervenala. Začínalo jej byť do plaču.

„My nechodíme sami, s nami chodia pionieri,“ povedalo dievčatko, čo medzi rečou prišlo. „S tebou nechodia?“

„Nie,“ povedala Angela nepravdu.

„A teraz kam ideš?“

„Domov!“

„Len teraz? A trafiš?“

Angela sa poobzerala. Keď utiekla Tonke, videlo sa jej byť všetko známe, teraz naozaj

nevie ani to, z ktorej strany prišla. Zarazila sa.

Okolo Angely sa už zhromaždil hodný krdlík detí. I staršie, i mladšie, ale všetky neznáme.

„Prváčka! Nemá pionierku, tak zaspala. Možno nepotrafí ani domov!“ padali poznámky.

„Tonka, Tonka!“ rozplakala sa odrazu Angela.

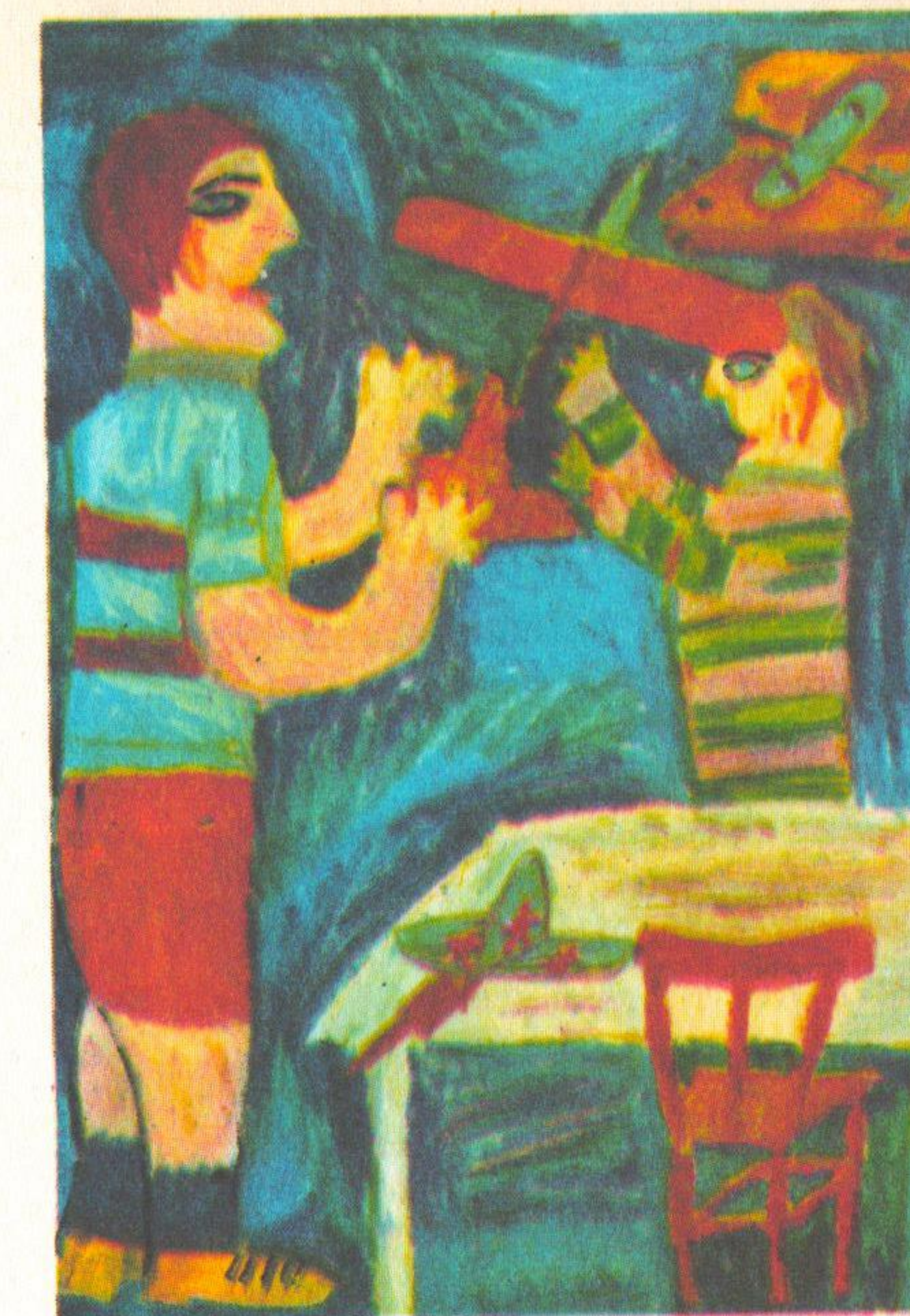
Deti onemeli.

Odrazu sa na začiatku ulice zjavila Tonka.

„Tonka!“ zvolala Angela a rozbehla sa jej oproti.

„No poď, Angela, pôjdeme domov,“ povedala Tonka, ako keby sa nič nebolo stalo.

Angela jej chytila pevne ruku. A v tej chvíli pocítila, že Tonka má ruku takú ako jej mamička. Teplú a starostlivú.

Tridsať rokov Pionierskej organizácie SZM

Na odporúčanie Ústredného výboru Komunistickej strany Československa rozhodla konferencia Československého zväzu mládeže 24. apríla 1949 o založení pionierskej organizácie.

Pionierska organizácia SZM má dnes milión trisťtisíc členov, 4696 pionierskych skupín a 66 701 oddielov.

Členom Pionierskej organizácie SZM sa môže stať každý československý chlapec alebo dievča vo veku od 6 do 14 rokov. Musí však o to požiadať niektorý pioniersky oddiel a musí mať súhlas svojich rodičov.

Sľub československých pionierov znie: „Sľubujem pred svojimi

druhmi, že budem pracovať, učiť sa a žiť podľa pionierskych zákonov, aby som bol dobrým občanom svojej milovanej vlasti, Československej socialistickej republiky, a svojim konaním chrániť česť Pionierskej organizácie Socialistického zväzu mládeže”.

Najvyšším symbolom Pionierskej organizácie SZM je Červená zástava, ktorú PO SZM prepožičal Ústredný výbor KSČ.

Najlepší pionieri sa každý rok stretávajú s predstaviteľmi nášho štátu a Komunistickej strany Československa v celoštátnom tábore pri Hradci nad Moravicou.

Najvýznamnejšou športovou udalosťou československých pionierov je Československá pionierska športová olympiáda v Prešove. Okrem našich pionierov zúčastňujú sa na nej i pionieri z bratských socialistických štátov.

Každoročne v júni sa stretávajú v Prahe najlepší pionieri z celej našej vlasti. „Praha patrí pionierom“ je jedna z najkrajších udalostí v živote Pionierskej organizácie SZM.

O záujmovú činnosť detí starajú sa popri pionierskych skupinách domy pionierov a mládeže. V súčasnosti je ich v republike 250. Okrem nich môžu deti rozvíjať svoje záujmy v staniách mladých technikov, prírodovedcov atď.

Jana ma už čaká v otvorených dverách. Vykladáme nákup do kredenca a šikovne utierame prach v izbe.

„Akosi dnes máte naponáhlo!“ krúti hlavou ujko.

„Máme starosti,“ žaluje sa Jana. „Nevieme zohnať pamätníka na Február 1948.“

„Všetky triedy už majú, a my nie a nie dakoho nájsť,“ dodávam.

„Nemohli by ste nám pomôcť, ujko zlatý?“ vyhrklo zrazu z Jany.

„A čo také?“ zažmurkal starček očami.

„No, poradiť nám nejakého človeka, čo to prežil, čo sa na tie dni pamätá.“

Ujko prestal jesť. Zahľadel sa na chvíľu oknom a povedal:

„Nuž o jednom by som aj vedel. Starý odborár je to. Tuším bol vtedy aj v Prahe, keď sa to všetko zomlelo.“

Od šťastia sme takmer nedýchali.

„A kde ho nájdeme?“ vykrikla som.

Ujko sa zamyslel, akoby si spomínal na staré, zabudnuté časy. Chlipol si z hrnčeka mlieka, oblizol si fúzy a povedal:

„To musíte ísť na Borový vršok. Na konci ulice je malý domec s veľkou záhradou. Býva v ňom Ondro Vrúbeľ. Ten vám najskôr pomôže.“

Podakovali sme sa a behom na Borový vršok. Na konci ulice stál medzi starými stromami učupený domček. Otvorili sme bráničku a zaklopali na dvere. Nik nám neodpovedal. Stisli sme kľučku. Dvere boli zamknuté.

„Koho hľadáte?“ ozval sa akýsi chlap spoza plotu susedného domu.

„Uja Vrúbeľa,“ vykriklí sme obe naraz.

„Ten odišiel k synovi do Bratislavy. Vždy na zimu takto chodí. I smutno je mu tu samotnému, i chladno medzi týmito múrmi.“

Keď sme nášmu ujkovi porozprávali, ako sme pochodili na Borovom vršku, iba pokýval hlavou.

„Nuž čo, budete sa musieť zaobísť bez neho!“

„Ale to by znamenalo, že nás béčkari porazili.“

„Keď je tak, o jednom by som ešte vedel,“ spomenul si ujko. „Býva na tom novom sídlisku pri moste. Elo Žiliak sa volá. Ej, neraz ten stál s puškou pred fabrikou! Aj metál za to dostal.“

Najradšej by sme starkého boli vybozkávali. Ale radšej utekáme na sídlisko pri moste. Konečne je tu dom s číslom 18. Na prvom poschodí je menovka: Mária Žiliaková. Jana už aj prstom tlačí zvonec. Otvorila nám malá, útla starenka. Keď jej vysvetlíme, po čo sme prišli, z očí sa jej vykotúľali slzy.

„Neskoro ste prišli, dievčatká. Už tretí mesiac, čo ten na cintoríne býva.“

Zo sídliska sme sa poberali ako zmoknuté kurence. Nebolo nám do reči. Ujo nás utešoval:

„Tak sa raz všetci pominieme, deti moje! Nikto tu nie je nastálo!“

Už sme sa zmierili s tým, že tentoraz to vyhrajú béčkari. Povedali sme to aj triednej.

„Prečo sa hneď vzdávate?“ hnevala sa.

„A čo máme robiť?“

„Chodte na občiansky výbor, tam budú najlepšie vedieť o starých zaslúžilých odborároch i komunistoch.“

A tak sme na ten občiansky výbor šli. Musíme zachrániť česť našej triedy, nášho pionierskeho oddielu!

Dnes všetci prežívame slávnostný deň. Oslavujeme výročie Víťazného februára. Trieda je krásne vyzdobená. Všade obrazy, zástavy, kvety. Netrpezlivo sedíme v laviciach. Zrazu sa dvere otvorili a do triedy vchádza triedna učiteľka so vzácnym hosťom. Víťame ho kvetmi a uväzujeme mu na krk pioniersku šatku.

Triedna učiteľka ho predstavuje ako starého komunistu, robotníka, bývalého člena Ludových milícií. Potom sa obaja posadia za stôl. Náš zlatý ujko z paneláka sa usmeje pod fúz, žmurkne na mňa i na Janu, položí si ťažké ruky na stôl a začne rozprávať...

Československá socialistická republika každý rok usporadúva Medzinárodné tábory mieru, na ktorých sa zúčastňuje tisíc detí zo zahraničia.

O pionierov a iskry stará sa v súčasnosti vyše 5000 skupinových vedúcich a 65 tisíc oddielových vedúcich. Okrem toho s Pionierskou organizáciou SZM spolupracuje asi 60 000 rozličných inštruktorov.

Najmladšími členmi PO SZM sú iskry, deti od 6—8 rokov.

V pionierskych táboroch PO SZM a Revolučného odborového hnutia sa každoročne rekreuje vyše 300 tisíc detí.

Najobľúbenejšou prózou slovenských detí s pionierskou tematikou je kniha Jozefa Horáka Pionierske srdce. Kniha prvý raz vyšla roku 1952.

Na počesť 30. výročia PO SZM vychádza v Mladých letách zborník pionierskej poézie Eleny Čepčekovej. Výber pripravila dr. Lýdia Kyselová.

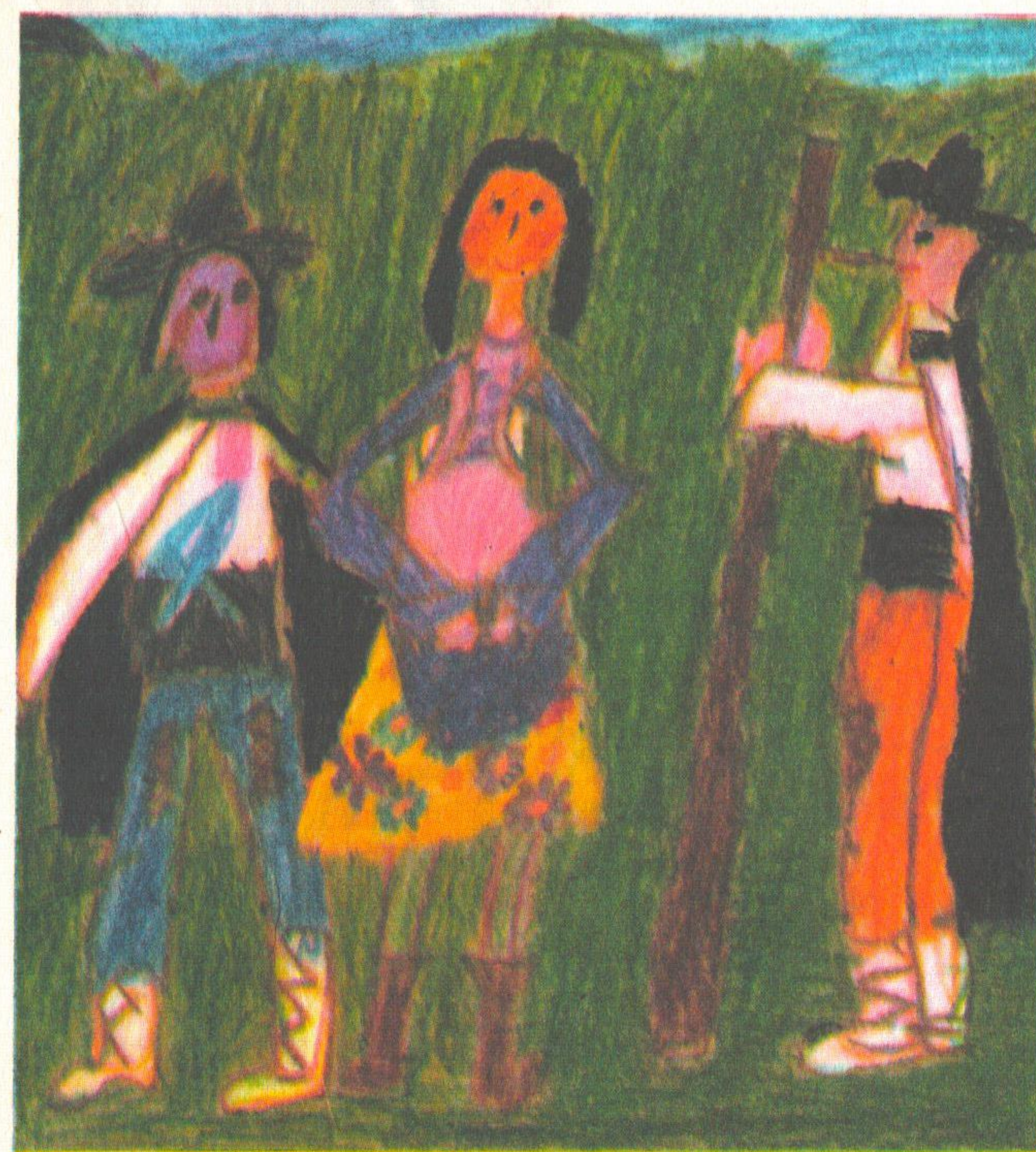
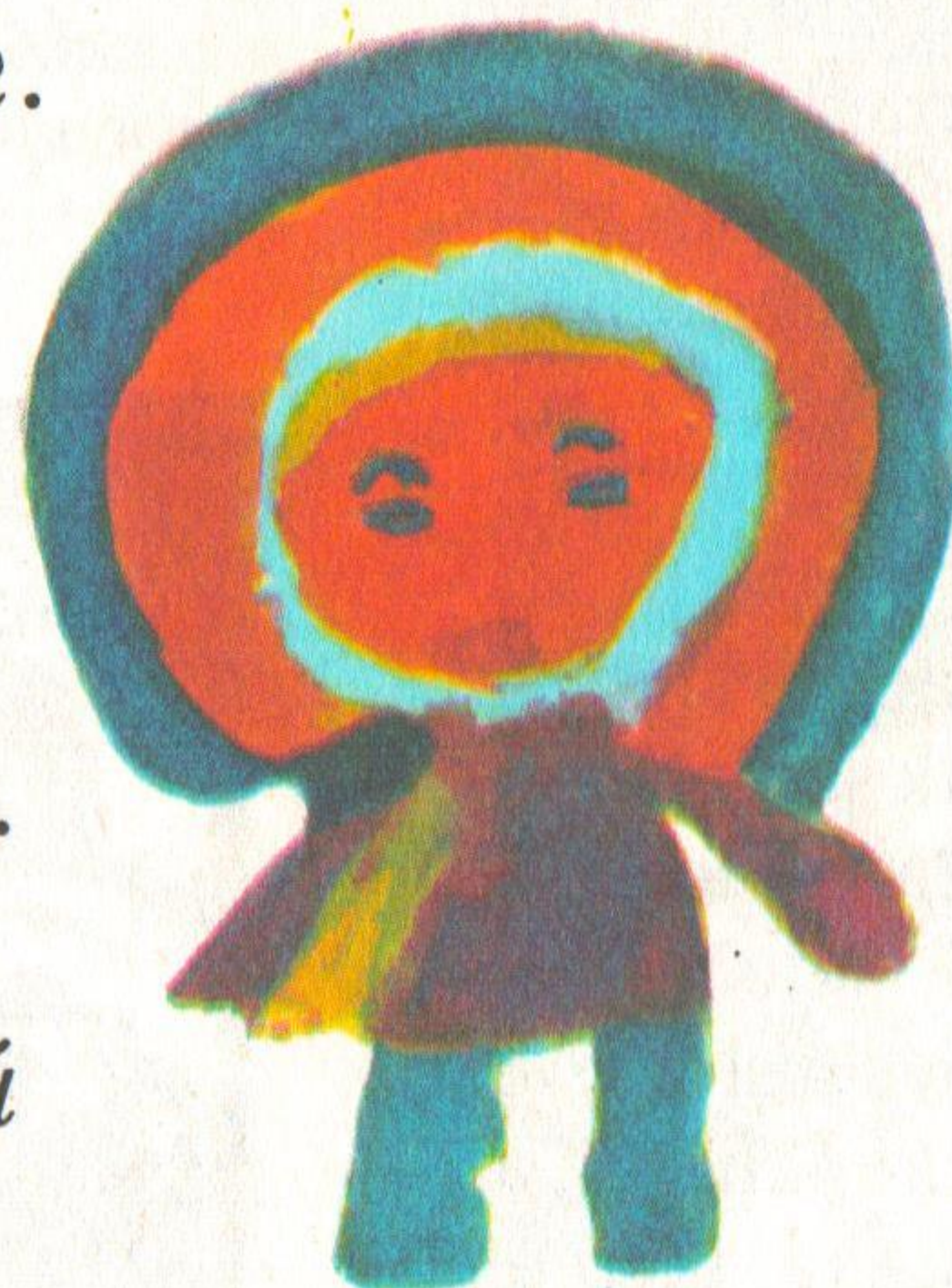
Chodím jarným lesom

Chodím jarným lesom
(a späť lesom jarným).

Hovorí mi doma,
že čas iba márnim.

Ale ja sa chodím
dívaj na fialky,
ako v jarnom lese
rastú bez záhalky.

Bez záhalky rastú
kade-tade. Všade.
A tu zrazu uschnú.
A je po paráde.

Tak im vravím:
„Dobré ráno, fialky! Viete vlastne, prečo
takto usycháte?“

„Nevieme,“ vravia smutné fialky.

„Lebo nie ste ani hodinky, ani bicykle, ani
chodiace báby. A viete, prečo ani hodinky, ani
bicykle, ani chodiace báby nikdy neusycha-
jú?“

„Nevieme,“ vravia smutné fialky.

„Lebo aj v hodinkách, aj v bicykloch, aj
v chodiacich bábach sa krúti samé kolieska!“

„To je pravda,“ vravia
fialôčky v lese.
A už celý záhon
do obchodu lezie.

Do obchodu lezie
po čo? Po kolieska!
A už celý záhon
lupienkami tleska.

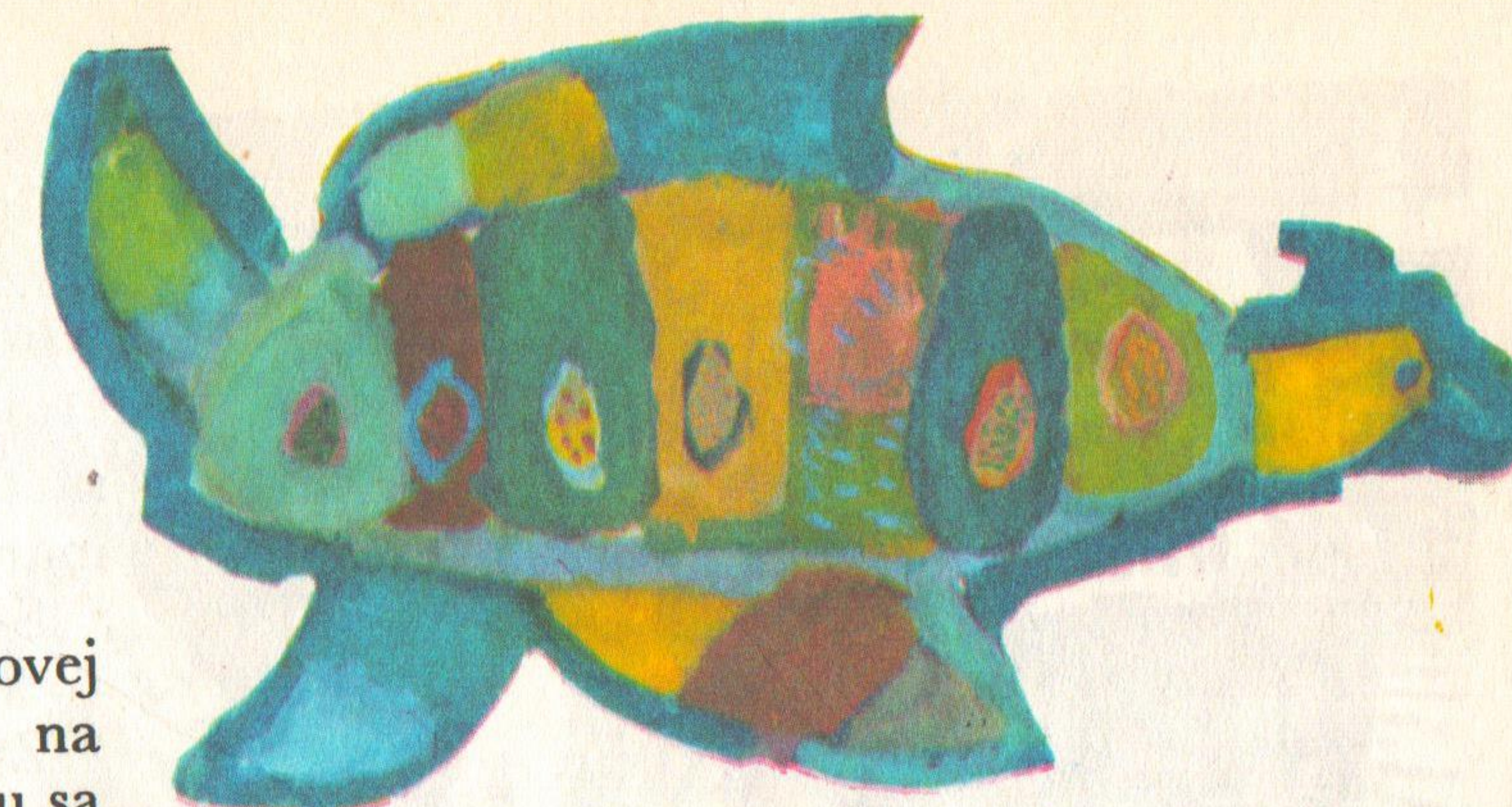
Kolieska sa kvetom
krúti pri koreni.
Kto ich nemá, ten sa
cíti pokorený.

Fialkám však v lese
svitli nové časy.
Technika ich totiž
pred uschnutím spasí.

Vo veci je iba
jeden malý háčik.
Na lupeňoch svieti
olejový fľačik.

Ale to je iba začiatok celej kolieskovej
príhody. Najprv svieti olejový fľačik na
jednom lupeni, potom na druhom a zrazu sa
v lese cítim ako vo veľkej strojárni. Všade vokol
mňa to škrípe a hrká a píska a fučí a fialkám
vyrastajú samé plechové lupene. A či veríte
alebo neveríte, do rána sa zo všetkých fialiek
stali plechové kvety.

Kolieska sa krúti.
Slnko nad les lezie.
A les prudko vonia.
Po čom? Po železe!

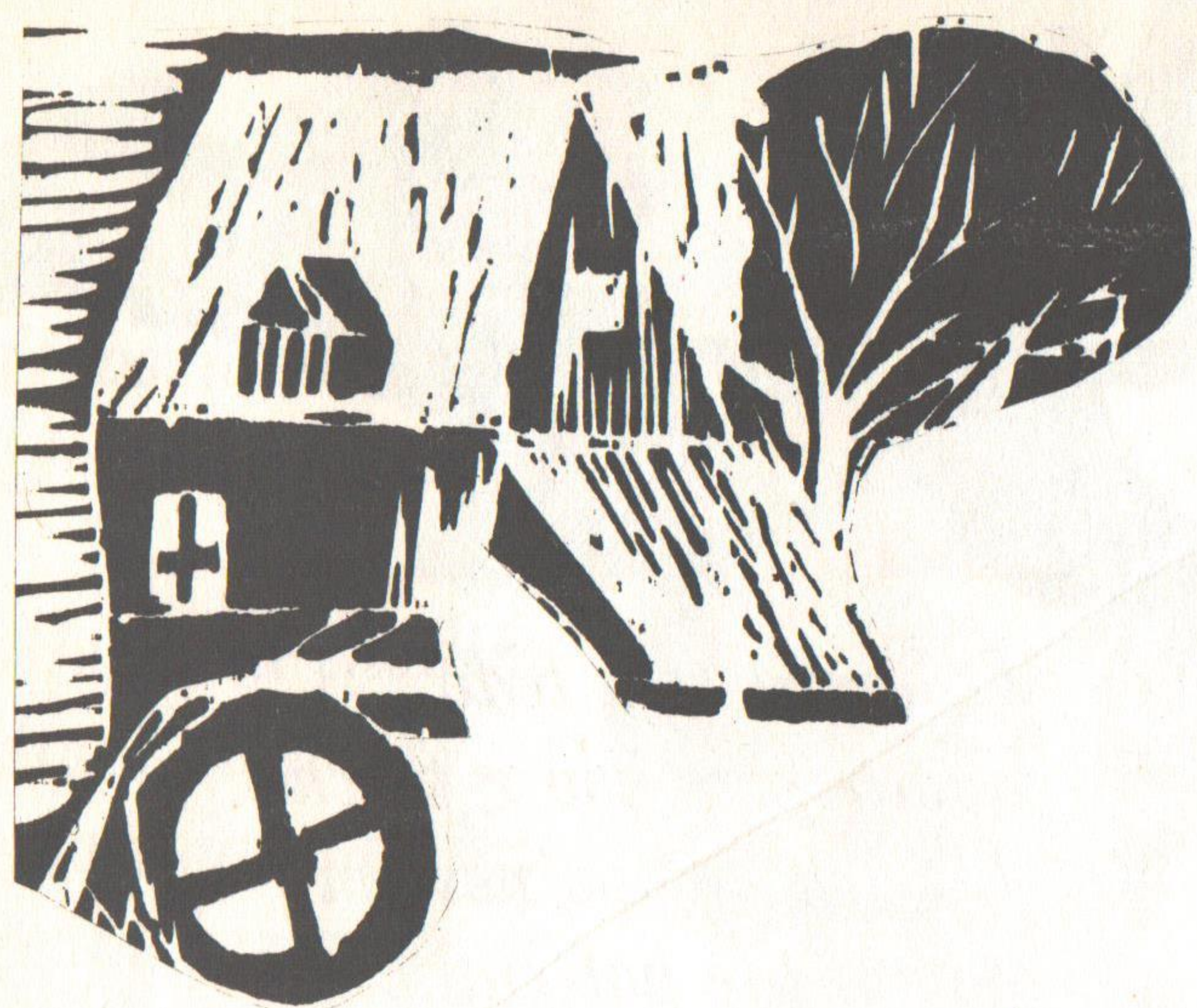
Odlomil som teda
zopár kvietkov z plechu.
Už ich domov nesiem
deťom pre potechu.

Na nohu mi spadli.
Koľko som sa nadrel
s fialkami z plechu —
a mám nohu v sadre!

Kvety nohy lámu?
Vraj to robia bežne.
Zrejme kvety z plechu
nevedia byť nežné.

Nechodím už lesom,
ale sedím v byte.
Stroje mám aj doma
v byte. Necítite?

Kolieska sa krúti.
Slnko nad dom lezie.
A byt prudko vonia.
Po čom? Po železe.

Ako starček starenke škvarku zjedol

KLIMENT ONDREJKA

V tých časoch, keď slanina bola vzácnosť, a nie ako dnes — v dobách, keď všetko jedlo bolo dobré, vtedy, keď ľudia i biedu treli, ba z biedy i hladu daktorí aj mrelí — vpravievali „bodaj prázdna miska vnivoč vyschla“ — v tých letách i zimách si žila starenka so starčekom, žil si starček so starenkou.

Starček so starenkou sa dobre znášali — na jednom stolci sedávali, z jednej misky jedávali, jeden pred druhého maškrtu neuchtávali, ba aj pred seba čo lepšie na prostriedok vyhrňali a sa núkali:

„Veď jedz, starenka, čo neješ, čo si aj z prostriedka neberieš?“

A starenka starčekovi nazad: „Veď jedz, starček, čo neješ, čo si aj z prostriedka neberieš?“

Ale raz sa stala vec nemalá, nebývalá: zbadal starček pod haluškou škvarku prevelikú, farby, vône a dozaista i chuti znamenitej. Ký div, že sa na ňu starček ulakomil

a starenkine oči pletkou odvábil: „Pozri, starenka moja, ako sa ti muchy roja. Lebo ich žeň, lebo ich bi!“

A muchy tam boli iba tri.

Obzrela sa starká a že nič nevidí, myslí si, či sa to len v starčekovej hlave dáka márnosť márna nerojí!

Starček pri tom obzeraní spravil rýchlo ham — a bola škvarka tam!

Zubov nazvyš nebolo, ani času na cmúľanie nie, tak mu škvarka celá cez hrdlo až do žalúdka vletela.

Keď starenka na starčeka znova pozrela, ver sa čudovala, starček tvárou mŕšti, brucho drží v hrsti a jajká. „Už ti umriem, starká,“ hovorí, „choď, zavolaj ránehojča!“

Položila starenka lyžicu, len tak v behu upratala izbicu, chytí kľučku, keď ti tu dvere izbové škrípu:

„Kdeže, kde?“

„Na vyšný koniec pod javorec, po ránehojča!“

„Ktože je chorý?“

„Starček je chorý, brucho ho bolí.“

„Ale veru nás nik okrem gazdu neotvorí, a ten musí hneď naše pánty starým lojom natrieť!“

Pravdou bolo, že tie dvere kvíkali takto: Kvik, kvik, kvik.

Ak chcel starký žiť, musel vyskočiť, loja z hambálka odrezať, k dverám bežať a ako sa patrí natrieť sám pánty.

Dvere sa otvorili, starká sa už poberala... Priam sa však do veci zastarel pitvorný prah:

„Kdeže, kde?“

„Na vyšný koniec,“ vraví starká, „pod javorec, po ránehojča!“

„Ktože je chorý?“

„Starký je chorý, brucho ho morí!“

„Treba na mňa novú dosku položiť!“ kričí spod dverí prah.

Bol to veru prah, zle naň pozrieť, celučický celý predratý. Nuž keď chcel starký žiť, musel novú dosku vystrúhať a cez prah preložiť.

Prah potom starkú prepustil, brala sa už po ránehojča, keď sa zvonka, z priedomka ohlásila jablonka:

„Ja konáre spustím, nikoho von nepustím, ak mi starký hneď nepríde oškriabať kmeň!“

Bez ohovárky, moji milí, bol to strom už starý — dopukaný celý.

Ak chcel starký žiť, musel skočiť a motykou staré kôrie zdierať, jablonku omladievat.

Až potom sa konáre zdvihli sponad cesty. Starká sa už poberala...

A tu sa lavička prihovára: „Kdeže, kde?“

„Na vyšný koniec pod javorec, po ránehojča!“

„Ktože je chorý?“

„Starký je chorý, brucho ho bolí!“

„Hojdám sa, kývam sa, po mne už nik neprejde, ak mi starký neurobí operadlo.“

Bola to lavička úzka, iba z dvoch či troch latiek zbitá, neradno bolo po nej prejsť.

Ak chcel starček ešte žiť, musel vyskočiť, bočnicu k lavičke priložiť, aby starenka mohla po ránehojča skočiť.

„Ani ver nechoď už, hádam sa domov vrát — škvarku bruško pri mastení, strúhaní, zdieraní a rezaní strávil.“

Vrátili sa starkí do izbietky a halušky pojedli do poslednej smietky. Čo lepšie, tak ako predtým, na prostriedok vyhrňali. Starček starenku ponúka: „Veď jedz, starenka, čo neješ, čo si aj to lepšie neberieš?“

A starenka starčekovi hovorí: „Veď jedz, starček, čo neješ, čo si aj to lepšie neberieš?“ Nenásytosť starčeka im bola poučením, starček o nej často vpravieval. Sebe i všetkým lakomým.

Príbeh ôsmy

O tom, ako sa zabíjajú dve muchy jedným úderom

Veľkomožný pán mi z vďaky, že som mu zachránil život, požičal pušku, že vraj môžem ísť na poľovačku.

Tak som sa vám samučičký sám vybral do panských hôr.

To vám bol pôžitok! Flinta sa človeku hompálala na pleci, a ty si chodíš, kde ťa srdce tiahne. Raz namieriš na vtáka, raz zase na srnca alebo diviaka. Kohútik nestisneš, nech si tie utešené tvory žijú ďalej, ale koľko slasti je v tom!

Tak som sa vám motal po lese hore-dolu na teplom slniečku, až ma nohy rozboleli, a zatúžil som oddýchnuť si.

Práve som prišiel na rúbaň ako stvorenú pre odpočinok. Ešte predtým som si malín nazbieral a hodil do úst, a potom som sa už pohodlne rozložil. Pnisko bolo široké ako stôl. Sedím si, sedím, hlava mi začne kluckať a ja podriemkavať.

Odrazu ma čosi prebralo. Myknem hlavou dohora a čo vidím? Pár krokov nado mnou ozruta medvedisko. Oberá si z kríka maliny a pochutnáva si na nich. Keď sa nasýtil malín, capol labou na trúchnivý peň a začal z dreva vyberať chrobač ako najfajnovšiu maškrtu. A vlastne ten úder ma prebral z driemot.

Len ma tak vara obľiala. Medveď na pár krokov! Ak sa pohnem, beda mi! Nemôžem sa ani obrátiť, ani flintu zalíčiť. A medveď sa zase vrátil k malinám, a keď mu chuť prišla na chrobáčky, odvalil kameň ako medvedia hlava, zdvihol ho a hodil smerom dolu, práve ta, kde som sedel. Veru som mal šťastie, že som stihol bleskove odtiahnuť ruku. A medveď už zase maliny oberá a labužnícky mumle.

Začal som ja premýšľať, ako sa ratovať. Keď sa medvedisko pri malinčí obráti ku mne chrptom, alebo zájde za vyšší krík, potichu sa zdvihnem, zacielim a prevrтам mu kožuch. Osvietený pán iste oči vyvalí, lebo takú korisť jakživ nezastrelil.

Už-už sa hotujem obrátiť sa na pni, pekne posediačky, iba keď zbadám čosi strašné. Celého ma roztriaslo. Zdola z húštiny vybehne vlk. Vlk alebo hladná vlčica, v prvej chvíli som to nemohol rozoznať. Nuž veru — ocitol som sa v poriadnom klepci. Na dve strany odrazu strieľať nemôžem. Strelím na vlka, medveď ma pohodlne capne labou po hlave. Strelím na medveďa, vrhne sa na mňa vlk.

A medveď vám už zacítil vlka. Stal si na zadné a zreval. Aj vlk najprv zavyl, potom zaštekal. A ja sa krčím medzi nimi. Najradšej by som sa premenil na malú mušku a odletel.

Odrazu sa vlčisko prikrčí a skočí. Krvi by sa vo mne nedorezal, lebo sa mi zdalo, že mieri rovno na mňa. Zošmyknem sa zo pňa a prikrčím sa.

A to vám bolo moje šťastie.

Vlk ma veľkým oblúkom preskočil a dopadol rovno pred medveďa. Hneď sa pustili do

seba. Ruvačka to bola, ako sa patrí. Radosť hľadiet, ako raz medvedia, raz vlčia srst' lieta v povetrí.

Teraz som už mohol ujsť, ale sa mi nechcelo. Veď kedyže človek môže byť svedkom takého divadla! Raz v živote. A potom načože utekať, keď prišla moja chvíľa.

Ešte som sa však neponáhľal. Pozorujem zvieraciu pasovačku. Medveď stojí na zadných a predných labami vlčie útoky odráža. A vlk zase zo všetkých strán obskakuje, ružový jazyk vyplazuje a tesákmi sa usiluje dostať medvedovi na kožu. Aj sa mu to niekedy podarí, ale vtedy ho medveď labou čapne alebo zubami sa do neho zahryzne. Veru, ešte nevedno, kto z bitky vyjde ako víťaz.

Odrazu sa medveď s vlkom objali labami a tak sa sekali.

Teraz už nelieta len škutina, ale aj kusy kože.

Vtedy som si povedal, že prišla moja chvíľa. Keď sú takto pekne ako jeden.

Namierim pušku a strelím.

Vlk i medveď padli odrazu, zasiahnutí jednou strelou.

Utekal som do kaštieľa a rovno k pánovi. Práve hral taroky so svojimi hosťami. Akiste prehrával, lebo sa kyslo tváril.

„Pán osvietený, keď ste mi požičali flintu, nože mi požičajte aj voz!“

„A načože ti je, veď si chlap ako hora, dones si na chrbte,“ vraví pán mrzuto.

„Nuž veru, čo som zastrelil, ani ja na chrbte neodnesiem,“ ja mu na to.

„Čože to môže byť za opachu?“ zaujímajú sa aj hostia.

„Ak chcete, poďte sa pozrieť, urodzení páni,“ volám všetkých troch.

Zdvihli sa a šli. Pán veľkomožný veľmi ochotne, aspoň nebude viacej prehrávať v kartách.

„Ale bez voza ani nechodme,“ nástojím na povoze.

Nuž rozkázal pán veľkomožný priať. Panstvo sa vyhuplo na kone a ja som sa zviezol na voze.

A veru vám tí otvárali pleštiaky, keď videli mŕtveho medveďa s vlkom v objatí.

Veľkomožný pán závistlivo vraví:

„Krásna kožušina. Utešená...“ Potom sa obráti na mňa: „Ale nie, aby si tie kožky uchmatol, Adam! Sú z môjho revíru, ostanú v mojom kaštieli!“

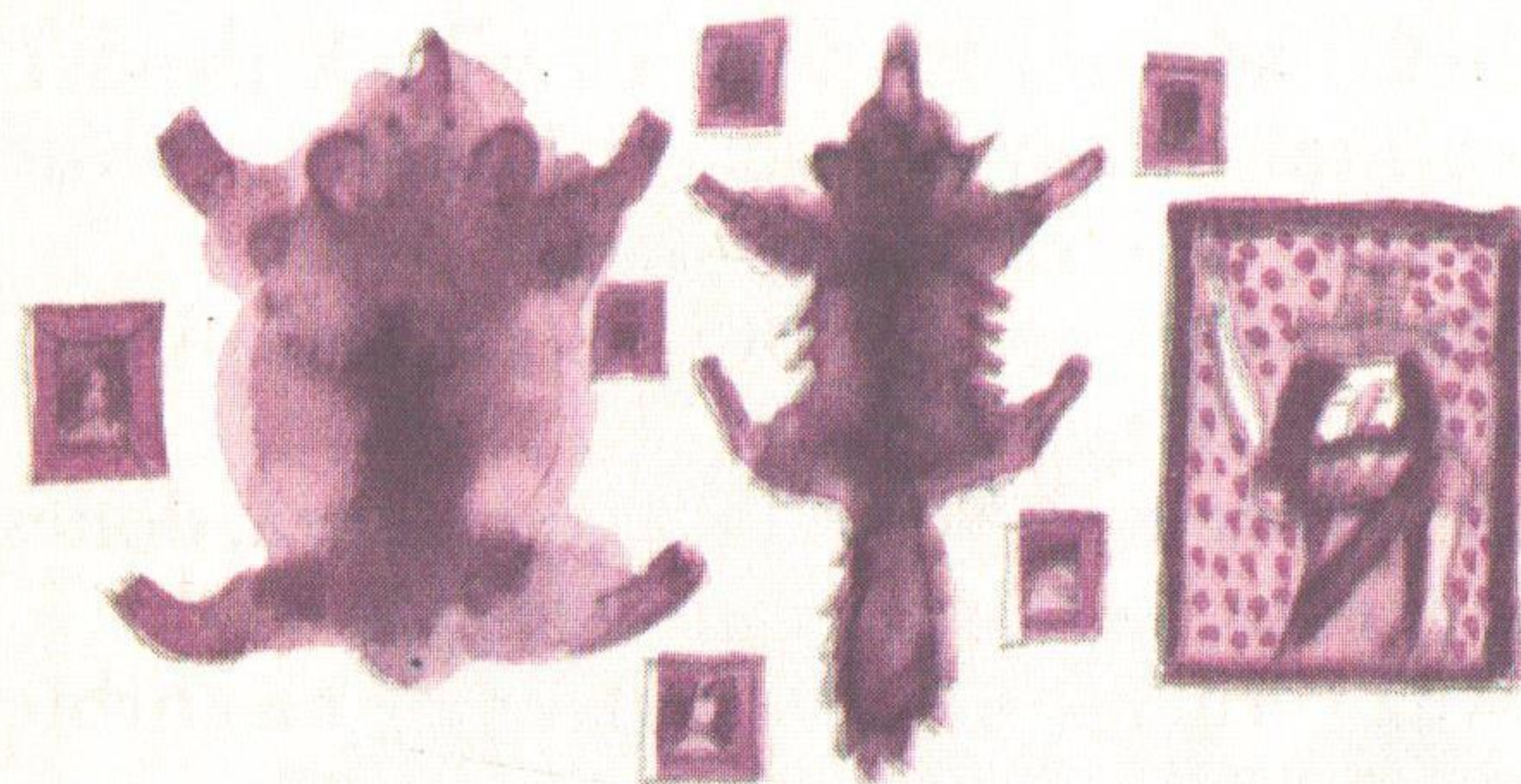
Prikývol som, hoci v duchu som si myslel, že aj mne by sa zišli.

A keď som prikývol, pán veľkomožný dostal dobrú náladu. Kožky ostanú u neho a on bude svojim hosťom rozprávať, aké dobrodružstvo zažil, keď tie zvery jednou strelou odbachol.

Nuž vystrojil na moju loveckú slávu veľkomožný pán v kaštieli parádnu hostinu. Panstvo sa zabávalo v komnatách a ja so služobníctvom v kuchyni.

Na druhý deň zaviezli obe kožky kušnierovi. A vari doteraz visia v kaštieli. Kto neverí, nech skočí do Haliče a nájde kašielik. Tam ich uvidí ako ozdobu preveľkú. A možno ak bude mať šťastie — vypočuje si od dakoho zaujímavú historku, ako obe šelmy jednou strelou zastrelil pán veľkomožný.

(Pokračovanie)

Píše RUDO MORIC
ILUSTRUJE ONDREJ ZIMKA

Otec

PETER KOVÁČIK

Chlapec chodil posledný rok do škôlky. Za ruku sa vodil s Dodom. V zime sa toho veľa nenavodili, fúkal vietor a stále sedeli v triede. Vietor sa utíšil, až keď napadol sneh, a vtedy sa pobrali k Malému Dunaju. To bol hotový zázrak! Sneh na rovine má krátky život a deti ho obdivujú ako niečo, čo možno vidieť iba raz.

Deti sa približujú k brezovému lesíku. Doďaleka počuť krákať čierne havrany. Na brehu mrzne rybár.

„Môj otec tu chytil desaťkilového sumca,“ prehovoril Dodo.

„Môj pätnásť,“ nedá sa chlapec.

Dodo sa s pohrdaním pozrie na chlapčeka. Zaiste by mu povedal niečo strašne príkre, ale vzduch sa roztriasol od terénnej motorky.

Tóno ubral plyn, zbehol svahom k lesíku, obišiel deti, hneď obrátil motorku do strminy, skokom vyletel na zvršok násypu, vyrovnal balans a nesmiernou rýchlosťou sa vzdaloval.

Tóno pracoval na miestnom jérdé. Na jar a v jeseň oral na pásovom traktore. V lete odvážal zrno od kombajnov. V zime vozil krm do maštali a ošipární. Po večeroch, ale často aj cez pracovný čas, trénoval na motorke. Sníval o tom, že sa stane slávnym motocrossovým pretekárom.

Na konci lesíka naň číhal predseda družstva.

Rozkročmo sedel na novej dvestopäťdesiatke a pozeral, kedy sa zjaví.

„Už aj choď do roboty!“ spustil zostra. „Treba zviešť slamu!“

„Až po tréningu!“ zdudral pokojne Tóno a skrútol do lesíka.

„Ak si myslíš, že z teba bude pretekár, si najväčší somár v Európe!“ kričal za Tónom.

Deti sa smiali, ale boli na Tónovej strane.

Predseda štartoval. Motorka nie a nie chytiť.

„Môj otec by naštartoval na prvý raz,“ prehodil Dodo.

„Aj môj,“ pridala sa chlapček.

Dodo sa posmešne pozrel na chlapčeka.

„Ty nemáš otca.“

„Mám.“

„Kde?“

Chlapec si vytrhol prsty z Dodovej dlane a rozbehol sa za matkou, aby mu povedala celú pravdu.

Vtrhol do kuchyne a ostro pozrel na starého otca.

„Starký, čo je to Európa?“

„Európa je kontinent, na ktorom žijeme.“

„A čo je kontinent?“

„Niekoľko štátov dokopy.“

„Koľko?“

„Ja som ich nepočítal. Ale bude ich veľa.“

„Tak keď o niekom povedia, že je najväčší somár v Európe, musí byť veľmi veľký?“

„O kom to povedali?“

„O Tónovi.“

„Ten je teda veľký somár,“ prisvedčil starec.

„Najväčší v Európe,“ zvolal chlapček.

„Nevedno, či najväčší.“

„Predseda povedal, že najväčší!“

„Ani predseda nemusí všetko vedieť.“

„Najväčší!“ nepopustí chlapček.

„Dobre, najväčší,“ ustúpi starec.

„Mať takého otca, to by bolo, čo?“ nadškráva chlapček.

Starcovi oči zahoreli zlosťou.

„Veru by bol lepší ako tvoj vlastný. Zbojník!“

Starec by bol pokračoval v nadávkach, ale

vošla mama so súdružkou. Súdružka začala vyšetrovať.

„Prečo si ušiel?“

Chlapček sklopil oči.

„Poškriepili ste sa s Dodom?“

Chlapček zaryto mlčí.

„Odkiaľ ušiel?“ zastarel sa stavec.

„Boli sme sa prejsť... na hrádzi.“

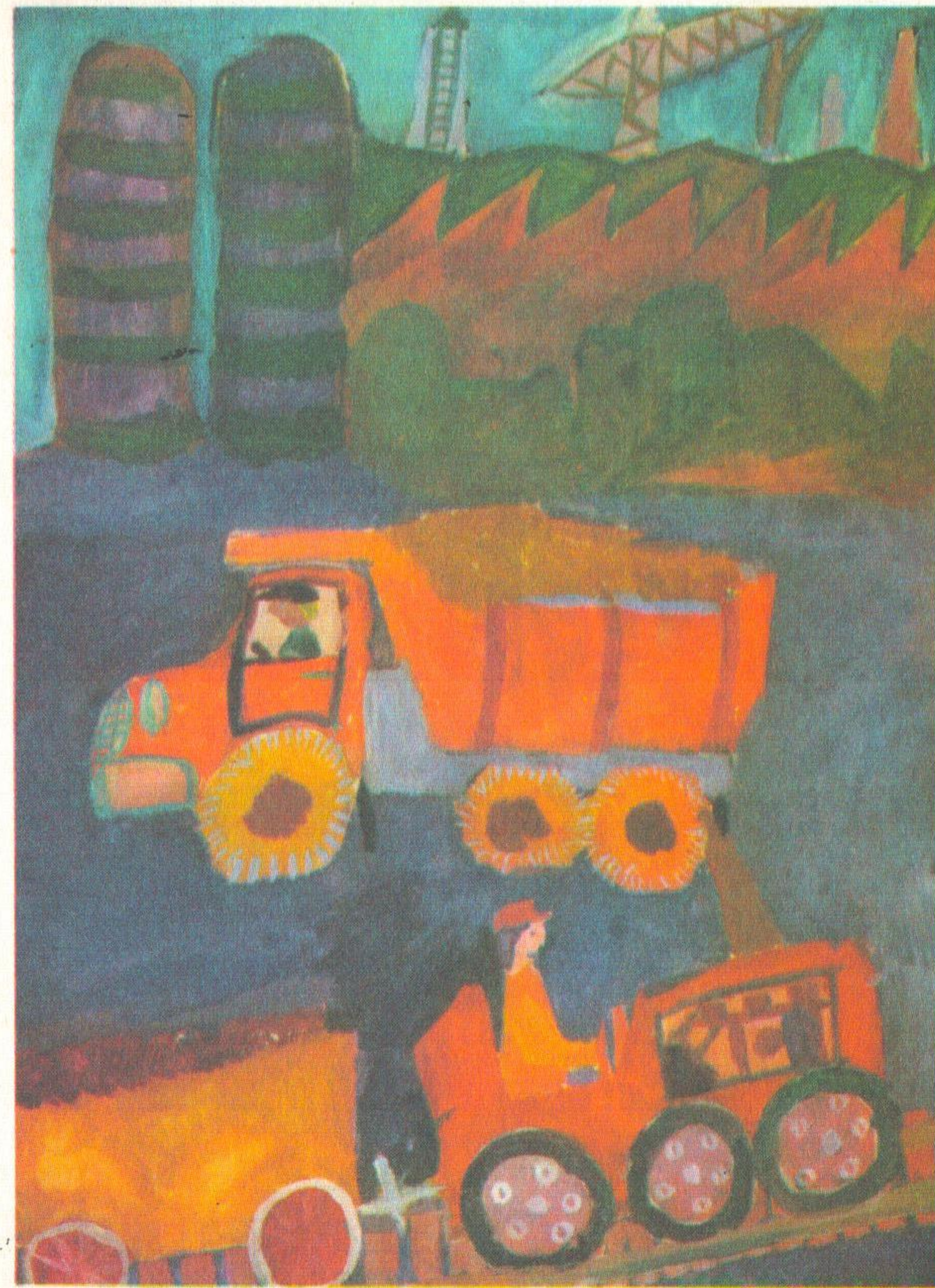
„Ani sa mu nečudujem,“ vrkol stavec. „Tá rieka smrdí naftou, to sa nedá dýchať. Prečo ich tam vodíte?“

Súdružka rozpačito pozrela na chlapčekovu mamu. Tá nevedela, čo si počať. Súdružka sa teda porúčala.

A dni utekali. Zo svojho zimoviska sa vracalo južné slnko. Bulhari na rebrá foliantov zakladali fólie, vozili humus, maštalný hnoj. Škôlkári každý deň chodili na prechádzky. Chlapček ustavične vyzeral Tóna. Už ho dávno nevidel a bol nešťastný.

„Tónova motorka!“ zvolal odrazu Ivan.

Tristopäťdesiatka bola opretá o elektrický

stĺp pred hostincom. Ihneď sa k nej rozbehli. Chytali páčky, súčiastky motora, Dodo sa štvrel do sedla.

„Nechajte ju!“ odstrčal ich chlapček. „To je otcova motorka.“

Dodo sa nahlas zasmial. Ostatní sa pridali. Chlapček ho strčil zo sedla.

Dodo ho vzápätí udrel do nosa. Chlapček sa zatackal, nebyť motorky, istotne by spadol. Hneď sa však narovnal a so slepou zlostou sa vrhol na Doda. A vtedy sa naň zniesla spŕška úderov. Ivan bežal do krčmy po Tóna.

Tóno zaraz pribehol. Chytil Doda za golier kabáta a odstrčil ho.

„Prečo ťa bili?“ spýtal sa chlapčeka.

„Chválil sa, že si jeho otec,“ zakričal Dodo.

„To že si povedal?“

Chlapček hanblivo mlčal. Chlapci sa chceli naňho vrhnúť.

„Zmiznite!“ nahneval sa Tóno. Všetci sa dali na útek. „Ty nie,“ povedal chlapčekovi. Odrazu zdobrel.

„Nasadaj!“ povedal Tóno chlapčekovi.

Len čo chlapček vysadol, Tóno odštartoval.

Len čo chlapček vyskočil, Tóno odštartoval. Uháňal na plný plyn. Vietor im strapatil vlasy a pískal v ušiach. V zákrutách sa nakláňali tesne k zemi. Chlapček si myslel, že stúpačkou zachytia o cestu a spadnú, a začal sa báť.

„Počural som sa,“ povedal, keď zastali pri starom mlyne.

Tóno pozrel na nádrž a utrel ju rukávom koženej bundy.

„Vyzleč si nohavice a trenírky, hneď sa ti usušia.“

Tóno zavesil šatstvo na spodný konár krivej hrušky. Hojdal ho vetrík a uškieralo sa naň slnko.

Sadli si na futro koženej bundy.

„Prečo si povedal, že som tvoj otec?“

Chlapček sa pozrel na Tóna. Chcel zistiť, či sa nehnevá. Tóno sa nehneval, ale ani nemal radosť. Zaolejované čelo mu brázdavelo od premýšľania.

„Otca mať je dobré,“ povedal po dlhom premýšľaní chlapček.

„Mňa otec bil.“

Tóno si ľahol na bundu a zatvoril oči. Chlapčekovi sa zdalo, že spí. Ale zapískal čierny drozd a Tóno sa spýtal:

„Aký je to vták?“

„Čierny drozd.“

„Čo robí?“

„Píska.“

„Poľuje na slimáky,“ opravil ho Tóno. Vstal a šiel skontrolovať trenírky a nohavice. Boli suché. Podal ich chlapčekovi. „Obleč sa, pôjdeme.“

„Ale nikomu nepovieš, že som sa počural.“

„Otcovia o synoch vravia len to najlepšie.“

„Aj keď ich bijú?“

„Aj vtedy,“ odvetil posmutne Tóno. „Môj otec o mne tvrdil, že toľko bitky čo ja nikto neznesie.“

„Prečo ťa bil?“

„Neviem... pre motorku!“ náhle si spomenul Tóno. „Nesmierne som chcel motorku. Otec povedal, že chlapci sa na motorke iba dotlčú a že ma radšej bude tĺcť on, lebo to vyjde lacnejšie.“

Tóno chlapčeka zaviezol do škôlky. Zašiel s ním aj do triedy.

„Kto bil môjho syna?“

V triede nastalo nesmierne ticho. Deti na Tóna vypliešľali prestrašené oči.

„Ty?“ ukázal prstom na Doda. Dodo celý pobledol a zbabelo cúval. Prevrátil stoličku a spadol. Deti aj Tóno sa rozosmiali. Vzápätí Tóno zvažnel. „Ak ešte raz naňho čiahnete rukou, bude zle.“ Potom postrapatil chlapčekovi vlásy a vykročil ku kyvadlovým dverám.

Maliari a cirkusanti

EVA KRIVÁNKOVÁ

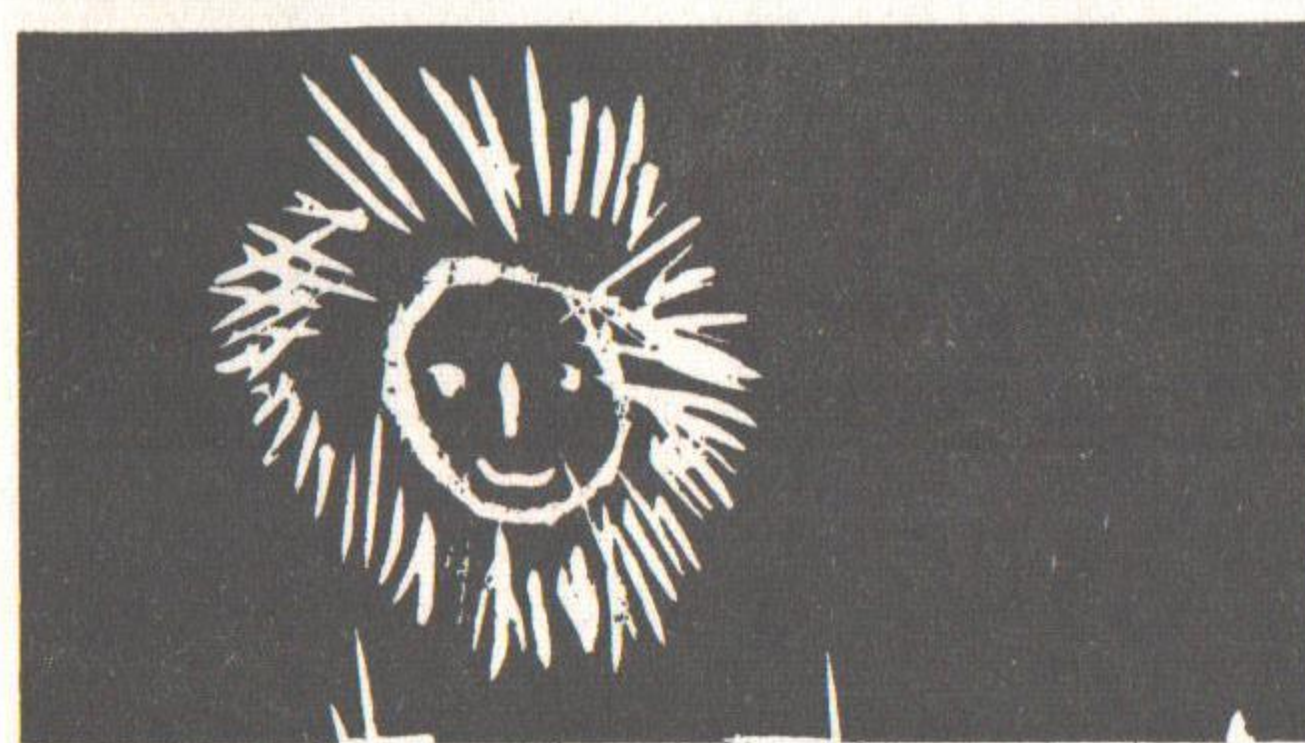
Od chvíle, keď naše dvojčence Peter a Pavel podrástli, nebolo pred nimi nič isté. Keď k nám náhodou prišla nejaká návšteva, hostia si museli zobrať kávu do rúk, ak ju nechceli mať za golierom alebo rozliatu na stole. Aj vo všetkom ostatnom boli naše dvojčence nezvyčajne šikovné a vynachádzavé. Povymýšľali a povystrájali také neuveriteľné veci, že ak by som ich mala spísať, nestačil by na to ani ten najhrubší zošit. S mamou sme ich mali stále pod dozorom, ale ony sa jednoducho nedali ustrážiť. Keď boli najtichšie, vedeli sme, že je najhoršie. A najtichšie bolo, keď kreslili.

„A veď ich nechajte, dievčence, nech trénujú. Majú na to bunky. Raz z nich môžu byť veľkí umelci,“ hovorieval vtedy ocko.

Zdá sa, že mama bola voči umelcom zaujatá, lebo vždy akosi odsekla:

„Umelci sem, umelci tam, zverinec mi z bytu robiť nebudú.“

A naozaj. Náš čistulinký byt sa

v krátkom čase vďaka ich umeleckým bunkám zmenil na nepoznanie. Dvojčence kreslili všade a so všetkým, čo im prišlo pod ruku. Parkety, nábytok, steny hýrili najrozmanitejšími farbami.

Konečne mama pochopila, že rozčuľovať sa nemá zmysel. Treba vydržať, kým Peter a Pavol prídu sami

Čo je vzácnejšie

Kedysi dávno žili v jednej dedine dvaja mládenci. Vždy keď sa zišli, všelijako mudrovali.

„Keby som tak mal sto kobýl,“ vraví prvý, „bol by som najšťastnejší človek na svete.“

A druhý vraví:

„Čo tam sto kobýl! Ja by som bol najšťastnejší, keby som mal sto dobrých priateľov.“

„Ale kobyly sú vzácnejšie,“ škriepil sa prvý.

„Kdeže,“ vraví druhý. „Zo všetkého najvzácnejší sú verní priatelia.“

Škriepili sa a škriepili, až sa dohodli takto:

Vyberú sa do sveta. Ten, čo si myslí, že vzácnejšie sú kobyly,

nech si nadobúda kobyly. A ten, čo si myslí, že vzácnejší sú verní priatelia, nech si nadobúda priateľov.

Pobrali sa každý svojou stranou.

Nevedno, či prešlo málo a či veľa času, napokon sa obaja mládenci vrátili nazad do svojej dediny.

„Tak čo, ako si pochodil?“ spytuje sa prvý.

„Dobre,“ vraví druhý. „Našiel som si deväťdesiatdeväť priateľov. A tebe sa ako vodilo?“

„Ani mne nie najhoršie. Nadobudol som si deväťdesiatdeväť pekných kobýl.“

„No,“ vraví ten druhý, „akže ti chýba iba jedna, darujem ti svoju, je krásna a rýchla.“

„A ja zas budem твоjím verným priateľom,“ vraví prvý.

„Som veľmi rád. Mám teraz celú stovku priateľov. Nie je to šťastie?“

„A ja zas mám rovných sto kobýl. Kto je šťastnejší ako ja?“

Prvý mládenec hovorí svojej matke:

„Nebol som preč len tak nič po nič, mamka moja. Pozri, aké utešené kobyly som si nadobudol. Nie je to šťastie? A čoskoro budem ešte bohatší a šťastnejší, lebo kobyly sa do roka ožrebia. O nejaký čas budem mať najväčšie stádo na okolí.“

Mať počúva syna a teší sa s ním.

Druhý mládenec prišiel k svojej matke a rozpráva jej o svojom dlhom putovaní. Rozpovedal jej, kde bol, čo po ceste videl, s kým sa spriatelil.

„Som najšťastnejší človek na svete, lebo mám celú stovku priateľov.“

Mať počúva, zamýšľa sa a potom povie:

„To je všetko pekné, syn môj. Ale chcela by som ti poradiť, aby si svojich priateľov najprv vyskúšal. Aby si sa presvedčil, či sú ti priateľmi naozajstnými a či len podľa slova. Iba potom môžeš povedať, že si šťastný.“

k rozumu. Potom si znova dáme celý byt vymaľovať a bude. Ale keď moji milí bratia vymaľovali v kuchyni stenu s rúžom, mamu chytila strašná „nervóza“ a umelci konečne dostali aj od ocka.

Lenže netrvalo dlho a naše dvojčence prišli na oveľa zaujímavejšiu hru. Aby som povedala pravdu, mne sa to celkom páčilo a obdivovala som ich odvahu a šikovnosť. Ale neviete si predstaviť mamu. Keď to prvý raz zbadala... nie, nekričala, ba nevyšiel z nej ani hlások, iba stála vo dverách izby s otvorenými ústami a bezmocne kývala rukami ako Chaplin v nedom filme. Myslela som si, že jej prišlo zle, nechala som preto úlohu úlohou a utekala som k nej.

A to ste mali vidieť.

Peto visel na stúpačke radiátora až úplne pod stropom. Nohami hore, hlavou dolu a pritom sa na nás blažene usmieval.

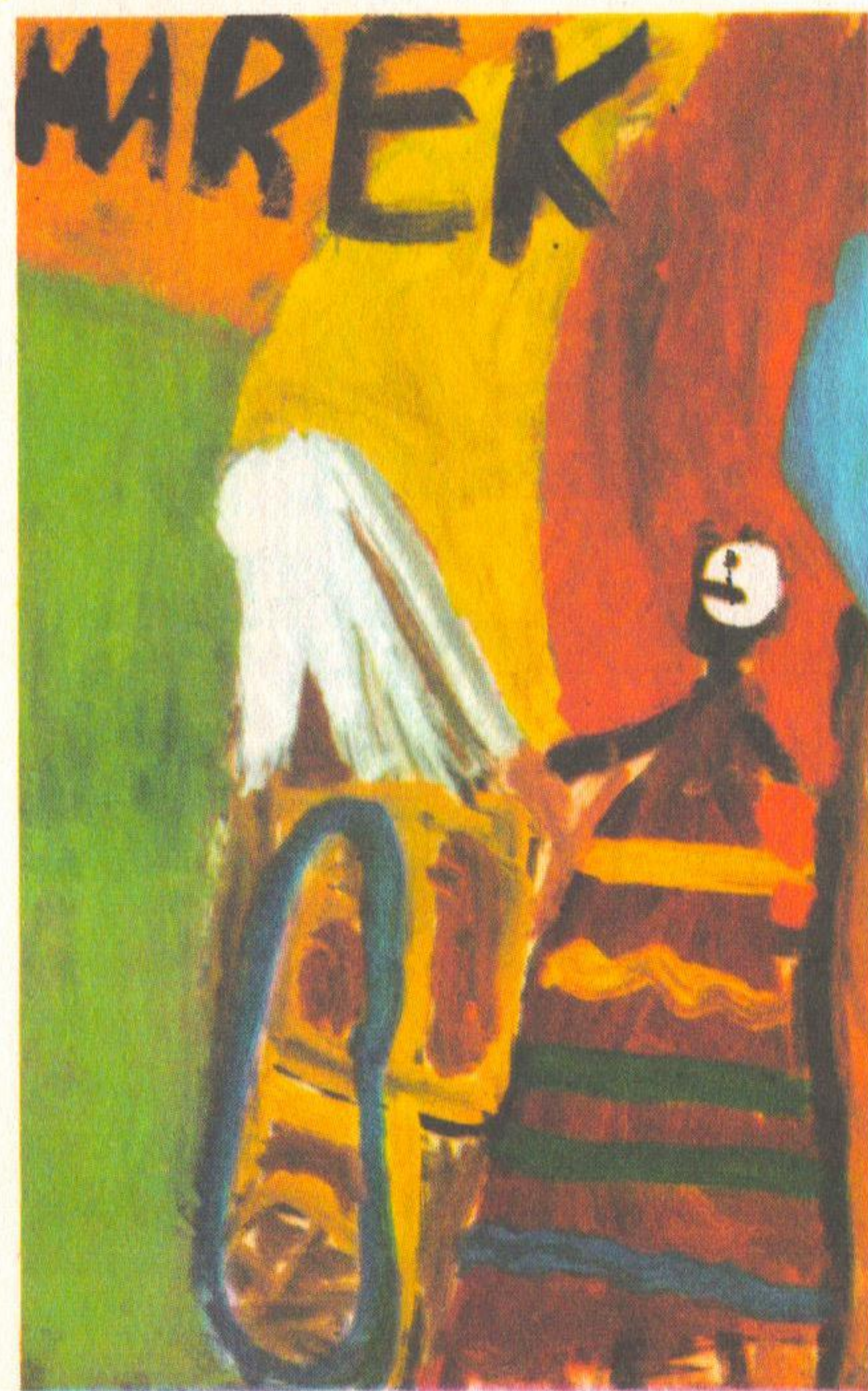
Paľo medzitým kričal:

„No pikuj dolu! Rýchlo! Aj ja chcem!“

Mama skríkla: „Nie!“

Ale Peto vreštiac ako prúdové lietadlo už aj letel dolu. Nato ho Paľo šikovne odtisol, a kým sme sa spamätali, vykričal sa po rúre on. Vzápätí sa s veľkým nadšením spustil aj on. Potom sa obaja na nás vrhli a jeden cez druhého kričali, aké je to senzáčné, aby sme to skúsili aj my, že to nič nie je. Dokonca nám začali ukazovať, ako sa máme šplhať hore, kde dať

ruku a kde nohu. Mama ich konečne postfhala zo stúpačky a aby sa trochu spamätala, povedala: „Obliecť sa, ide sa nakupovať!“ Chlapci kričali ako húf Indiánov, pretože ak niečo

majú radi, tak je to nakupovanie. Pri každom nákupe nahádzu mame do košíka všetko, čo vidia. Mama nepotrebný tovar povykľadá späť, ale oni zatiaľ stačia nahádzať ďalšie a ďalšie veci. Napokon už mama nevie, čo vlastne chce alebo nechce, a celá spotená, držiac košík v jednej a Petra a Pavla v druhej ruke, ponáhľa sa radšej k pokladni. Pravdaže, potom musím ísť nakupovať ja. Minule v sobotu bol však s nimi nakupovať ocino.

Práve vkladal do košíka chlieb, keď zbadal, že Peťo teperí päťlitrovú fľašu uhoriek.

Uhorky má Peťo veľmi rád, hoci máva od nich koprivku. Potom ho to strašne svrbí a škriabe sa až do krvi. Asi preto ho ocko nezbil, keď sa mu fľaša z rúk vyšmykla a capla na zem.

Neviete si predstaviť, koľko uhoriek sa zmestí do takej päťlitrovky. Uhorky sa váľali po celom oddelení zavaranín a sirupov až po debničky

„Lenže ako sa o tom presvedčiť?“ spytuje sa syn.

„Vysadni na koňa, rozbehni sa po dedinách, v ktorých si si našiel priateľov, a poroztrusuj, že ťa postihlo nešťastie a že si o všetko prišiel. Uvidíš, ako sa zachovajú tvoji priatelia.“

Mládenec osedlal koňa a rozbehol sa po svojich priateľoch. Rozpovedal im, že vyšiel na žobrátku palicu.

A práve v tú noc, keď odcválal z dediny, privalilo sa na prvého mládenca naozajstné nešťastie: zbojníci mu ukradli celé stádo, takže mu neostal ani chvost. Keď svitlo ráno, mládenec videl, že je rovnaký bedár, ako býval kedysi. Behal on kade-tade, vypytoval sa ľudí, či nevideli zbojníkov a stádo kobýl, vysvetľoval, podľa čoho ich mohli poznať, ale odpoveď bola zakaždým tá istá.

„Nevideli sme. Nevieme.“

S prázdnyimi rukami sa mládenec vrátil domov. Sadol si do kúta, vložil hlavu do rúk a vraví:

„Stratilo sa moje šťastie. Nachvíľu sa mi ukázalo, a už ho niet. Som ten najnešťastnejší človek na svete!“

Druhý mládenec sa vrátil do svojej dediny a vraví matke:

„Moji priatelia sú naozajstní priatelia. Mala si vidieť, akí boli všetci horliví! Ponúkali mi peniaze, odev, kone. Ja som to, pravdaže neprijal, reku, nepotrebujem, ale oni ma nechceli ani počúvať. Nože len pozri von!“

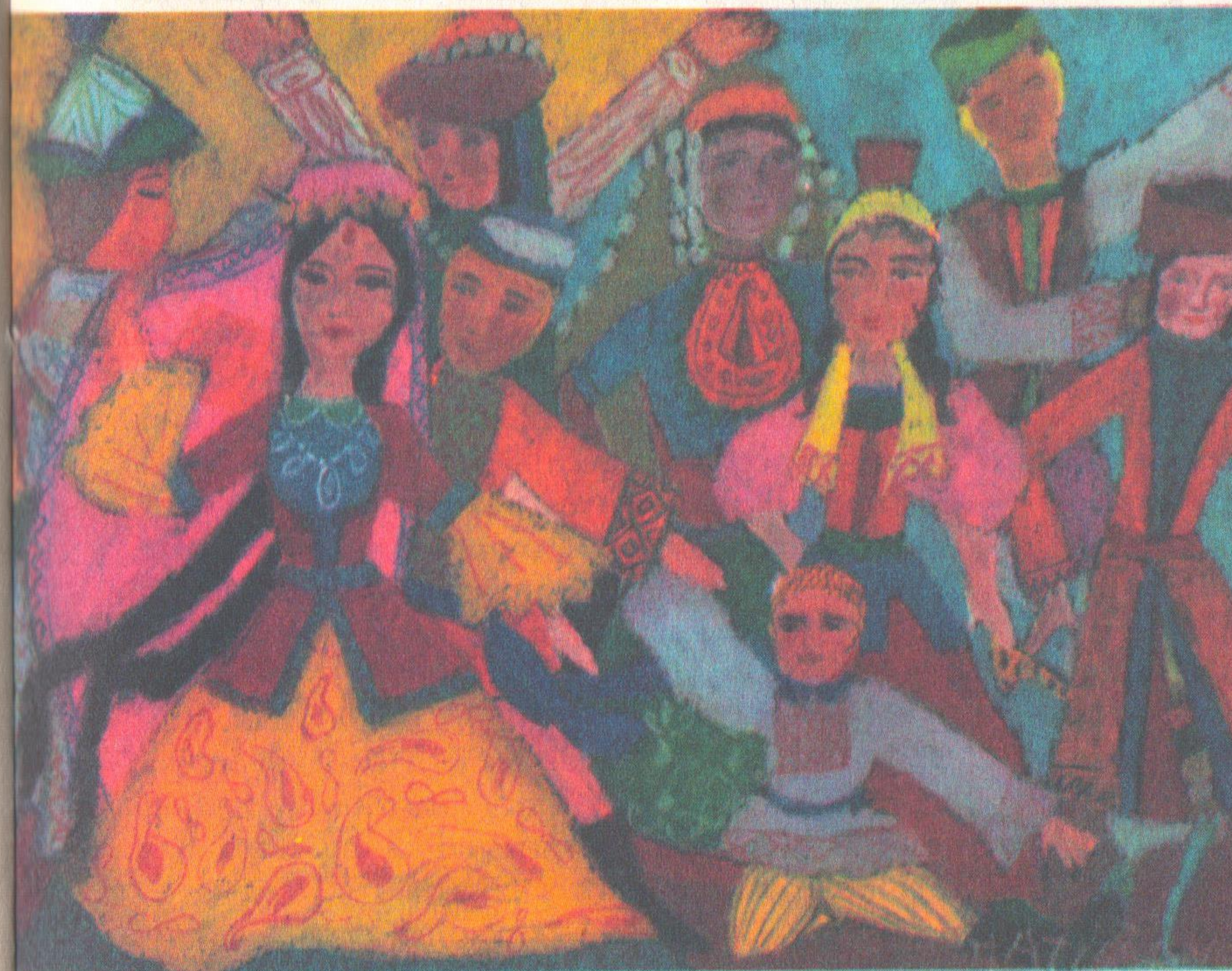
Vyšla mať von a čo vidí: zo všetkých strán prichádzajú ľudia. Jedni ženú statok, druhí vezú obilie, tretí hydinu, ďalší odev-obuv, ešte ďalší riad...

Prišli k mládencomu domu a vravia:

„Prijmi vďačne, priateľ náš! Nezahanbi nás tým, že by si odmietol.“

Mať i syn im ďakujú a prosia ich, aby si to vzali späť.

„Nie sme na to utisnutí. Chceli sme vás len vyskúšať,“ vysvetľuje mať.

Ale priatelia ani počuť. Nechali tam svoje dary, zavinšovali zdravia, šťastia a vrátili sa domov.

„Máš pravdu, synku, tvoji priatelia sú naozajstní priatelia,“ vraví mať. „Skutočne sa môžeš pokladať za šťastného.“

A rozpovedala synovi, ako zbojníci ukradli stádo jeho priateľovi.

A tu mládenec odovzdal okradnutému všetko, čo mu doniesli priatelia, a povedal mu:

„Nebud' smutný, druh môj. Kým má človek aspoň jedného priateľa, nikdy neostane v biele.“

„Máš pravdu,“ vraví prvý. „Teraz už aj sám vidím, že zo všetkého najcennejší je verný priateľ. Ty sám si ma o tom presvedčil.“

OSETÍNSKA ROZPRÁVKA v podaní MÁRIE ĎURÍČKOVEJ

s mliekom. Bol by sa Peťo veru riadne okoprivkoval, keby ich bol zjedol.

Najhoršie bolo, že Paľo sa rozbehol a začal uhorky zbierať, lebo aj on má rád uhorky, ibaže on nemá koprivku. Oco mu plesol po ruke, Paľo sa pošmykol a už sa váľal medzi uhorkami. V samoobsluže sa všetci smiali. Oco bol červený ako cvikla v pohári, ja som sa snažila zdvihnúť zo zeme Paľo, ale medzitým zasa spadol Peťo.

No čo vám mám hovoriť. Ľudia v samoobsluže mali cirkus, aký svet nevidel. Každý mal dobrú náladu. Iba oco nie. Ale to nie je nič nezvyčajné. Ocko má radšej maliarov ako cirkusantov.

Vlak do Kútov

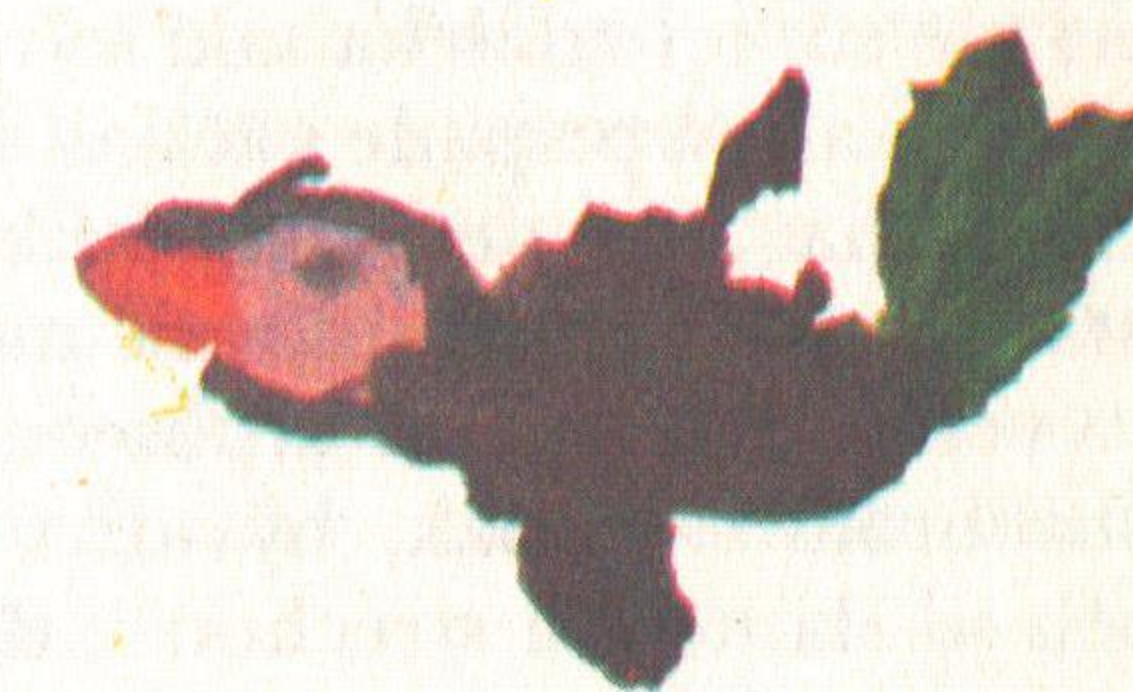
ŠTEFAN MORAVČÍK

*Pri každej vŕbe stojí,
pri každom agáte počká.
Čo je s ním, ľudia moji?
„Prešla mu cez cestu kvočka...“*

*Už od Devínskeho jazera
do všetkých kútov nazerá,
v prúti sa sem-tam krúti:
„Nie sú tu ešte Kúty?“*

*Malacky, Leváre,
Moravský Ján...
Bafká si spokojne
vlak — starý pán.*

*Nebud', vláčik, taký ospalý!
Kam by sme sa takto dostali?*

Ako písmenko zadriemalo

V kapitole o Keltoch sme si povedali, že do dejín Slovenska vošlo písmenko: Keltmi sa začína slovenský dejepis, a hoci zástupcovia Keltov písať zabudli, písmenko sa natrvalo z dejín Slovenska už nikdy nevytratilo.

Nuž, natrvalo nie, ale vedelo si ešte podriemať aj niekoľko storočí. A kto drieme, ten mlčí.

Nešťastnou náhodou písmenko najhlbšie zadriemalo práve v časoch, keď na Slovensko prišli praotcovia — Slovania. Keď sa konečne zobudilo, Slovania boli starousadlíci a pýtať sa na ich príchod na Slovensko bolo už neskoro. Ale nielen na príchod na Slovensko! Slovanom vtedy patrila väčšia časť Európy, ich svet siahal od juhoeurópskych morí až k moriam na severe Európy, a koľko mu chýbalo na západe, o toľko viac ho mali na východe. Pravda, Slovania nikdy nevytvorili svetovládnu ríšu tak ako Rimania. Ak by sme ich príval chceli k niečomu prirovnať, tak potom k obrovskému oceánu, v ktorom tečú rôzne prúdy, víry i vlnobitia.

Pravlast starých Slovanov

A kdeže sa vzali toľkí Slovania?

Nuž, práve toto obdobie nešťastné písmenko prespalo.

A je to veľká škoda. Kde niet písma, musia sa správy zháňať, ako sa dá, zväčša u informátorov, ktorí nie sú ani zďaleka takí výreční ako napísané slovo. V našom prípade väčšinu informácií dodáva archeológia. Ale nemá to ľahké. Starí Slovania nestavali paláce, nebudovali mestá a ani svojich mŕtvych neukladali do hrobov obložených zlatom a striebrom. Naopak, bývali v chudobných domoch so slamenou strechou v dedinách porozha-

dzovaných po voľnej krajine, mŕtvych spaľovali, popol ukladali do hlinených nádob a tie zahrabávali do zeme.

Aké stopy z toho mohli zvýšiť dodnes?

Neveľké, ledva rozoznateľné obrysy domcov, hrstka popolovitej hlíny a zopár črepov. A predsa aj tieto skromné zvyšky — keď sa ich nazhromaždili tisícky — prehovorili zrozumiteľnou rečou. Porozprávali o tom, ako Slovania v najstarších časoch žili v dnešnom Poľsku a na Ukrajine, ako sa tam tak veľmi rozmnožili, až im ich pravlast bola malá, a preto sa začali rozchádzať do sveta. Postupovali, postupovali, pokým nerozšířili v takmer celej východnej, strednej a južnej Európe. Niekde ich bolo viac — tam sa zväčša udržali až do dnešných čias — inde menej, tam sa rozplynuli v iných národnostiach.

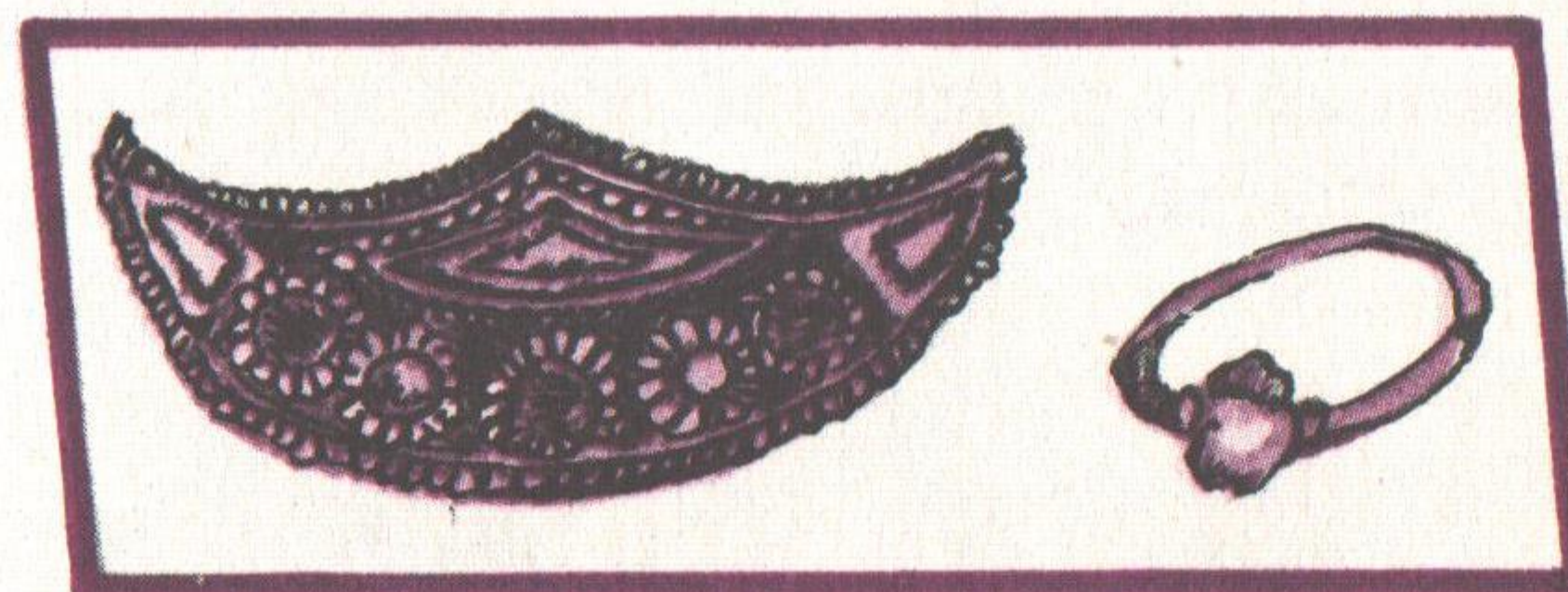
Ale to všetko trvalo mnoho a mnoho storočí.

Česi majú o príchode svojich predkov povest o praotcovi Čechovi, ktorý po dlhom pochode vystúpil aj so svojím sprievodom na horu Říp, rozhlíadal sa po krajine a povedal:

„To je tá zasľúbená zem, plná zveri a vtákov, oplývajúca medom. Bude nám dobrou ochranou pred nepriateľom. Hľa, krajina po našej vôli.“

Je to krásna povest, ale má niekoľko slabých miest. Česi vtedy ešte nejestvovali: Slovania sa nedelili na Slovákov, Čechov, Poliakov, Srbov, Ukrajincov. Rozpadali sa na velikánske množstvo kmeňov, ktoré obsadili väčšinu Európy, a sotva sa

Poklad z čias Samovej ríše, ktorý objavili v Zemianskom Vrbovku. Predpokladá sa, že prepychové predmety zakopal byzantský kupec, ktorý sa na našom území dostal do ťažkostí. Isto ich chcel zasa vykopáť, ale už sa k svojmu bohatstvu nikdy nevrátil.

Veľká Morava nebola polostrovom vyčnievajúcim do nepriateľského neslovanského sveta, ako by sa dalo usudzovať z dnešnej mapy. Naopak, vytvorila sa v jednom z centier niekdajšieho slovanského mora, ktoré sa pred pol druha tisícročím rozlialo po Európe.

obzerali po vtákoch a mede, ale najskôr hľadali úrodnú pôdu. A v Čechách ju veru aj našli!

Meč otvoril oči histórii

Na Slovensku o príchode našich predkov nejstvue ani len povest. Isté však je, že aj u nás našli

Slovania úrodnú pôdu, ktorej obrábanie im uľahčilo niekoľko tisícročí práce Keltov, Rimanov, Germánov a ďalších dnes už nám neznámych národností. Kedy presne prišli, to zatiaľ nevieme, a sotva aj niekedy vedieť budeme, pretože Slovania nepriechodovali odrazu, ale ťahali sa k nám v priebehu niekoľkých storočí.

A na čo by sme sa aj zháňali po dátumoch!

Isté je, že Slovania vystriedali Germánov a Rimanov. Možno s nimi dokonca istý čas žili aj spoločne. Podrobnosti nepoznáme. Nik o tom nič nepísal, rímski dejepisci mali v tých časoch dosť práce s tým, aby zaznamenali zničenie svojej vlastnej ríše.

Pokým však Slovania prišli potichučky, s o to väčším hrmotom sa o dve—tri storočia privalili ich veľkí nepriatelia Avari.

Slovania boli usadlí roľníci. Avari kočovní pastieri. Ľudia s takým rozdielnym názorom na svet sotva dokážu žiť v mieri vedľa seba. Roľníkom sa nemôžu páčiť stáda preháňajúce sa po krajine a po ich roľiach, a Avari boli navyše aj lúpežníci. Usilovali sa Slovanov zotročiť (šťasti sa im to podarilo) a medzi Slovanmi a ostatnými susedmi čo najviac nakradnúť.

Slávny český dejepisec František Palacký napísal, že história je slepá; oči jej otvorí iba meč. A je to múdra pravda. K Slovanom bola história slepá, písmenko si pokojne podriemalo, nič ho nevyrušovalo, ale len čo sa vo vzduchu zablýskol avarský meč (vlastne šabľa), hneď otvorilo oči. A tak sa zrodila aj slávna správa o ríši franského kupca Sama; prvá zrozumiteľnejšia správa o osudoch našej vlasti od germánsko-rímskych čias.

Samova ríša

Píše sa v nej, že Slovania už nevládali niest avarské jarmo. Vzbúrili sa. Práve vtedy, keď proti Avarom rozpútali povstanie, pricestoval franský kupec Samo i s ďalšími kupcami a s veľkým ozbrojeným sprievodom. Časy boli vtedy neisté, kupecké karavány strážili na cestách malé armády. Samo sa pridol na stranu Slovanov a pomohol im nad Avarmi zvíťaziť. A oni si ho z vďačnosti zvolili za kráľa.

Samo vládol 35 rokov a za ten čas vybudoval veľkú slovanskú ríšu. Takú silnú, že porazila Avarov a vedela sa vzpriečiť aj Franskej ríši.

S Franskou ríšou sme sa ešte nestretli, musíme si preto vysvetliť, čo to pomenovanie znamená.

Franská ríša bola obrovskou krajinou, ktorá pozbierala z dedičstva starých Rimanov, koľko sa len dalo. Na jej území sa podivuhodne zišli potomkovia starých Rimanov. Potomkovia tých, ktorí rímsku ríšu rozbili, i potomkovia obrovskej masy otrokov, ktorí sa po rozpade otrokárskej ríše oslobodili. A toto spojenectvo slúžilo všetkým na prospech. Vybudovali ríšu, ktorá si znovu robila nároky na ovládnutie sveta tak ako kedysi Rím. Susedná slovanská ríša sa franským vládcom nijako

nepozdávala. Podľa ich predstáv patrila pod ich jarmo. Ale Samovi Slovania odvážili sa postaviť na odpor.

Slovanské zuby a franské nohavice

V starej kronike sa rozpráva o vypuknutí nepriateľstva.

Pochabý vyslanec Frankov riekol Samovi prenáhlené slová, ba aj vyhrážku, že Samo a ľud jeho ríše je vraj povinný službou franskému kráľovi.

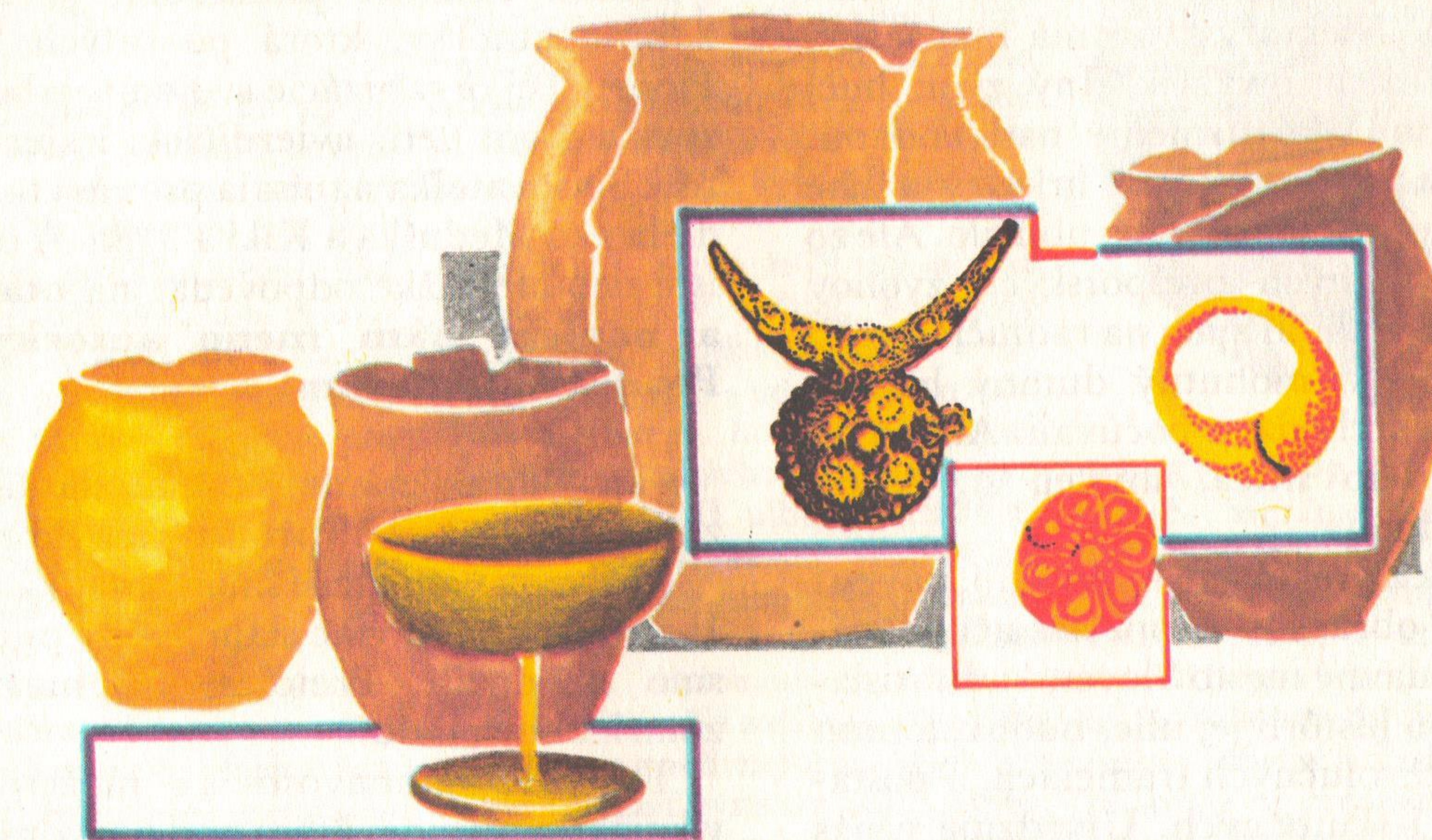
„Aj pôda, ktorú máme, patrí kráľovi,“ povedal urazený Samo, „aj my patríme, ak, pravda, nariadi zachovávať s nami priateľstvo.“

„Nie je možné,“ odpovedal vyslanec Frankov, „aby kresťania uzatvárali priateľstvo so psami.“

„Ak vy ste božími sluhami a my psami,“ riekol Samo, „vtedy vy neprestajne konáte proti nemu a my sme si vzali povolenie roztrhať vás v zuboch.“

Veru — ako sa píše ďalej v kronike — Slovania

Bronzové kovanie z čias slovansko-avarského súžitia. Zvíra na obrázku je len rozprávkovým výmyslom. V skutočnosti, prirodzene, nikdy nežilo.

Hlinené nádoby na obrázku sú typickou keramikou našich slovanských predkov. Medzi nimi sú ďalšie predmety z „pokladu byzantského kupca“.

potom Frankom poriadne rozpárali nohavice. Porážali vojská, ktoré k nim nepriatelia poslali, ba dokonca aj sami chodili v zbroji na odvetu na franské územie.

V kronike sa tiež hovorí, že Samo mal dvanásť žien a s nimi 22 synov a 15 dcér, ale hoci mal toľko potomkov, po jeho smrti sa slovanská ríša rozpadla.

Len sa písmenko trochu prebudilo, a koľko nám narobilo starostí! Nevyrozprávalo nám veci, ako sa patrí, a my teraz nevieme, kde sa Samova ríša rozprestierala.

Máme právo nazdávať sa, že do Samovej ríše patrilo aj Slovensko?

Komu patrilo Slovensko?

Určite! A nielen to, na území dnešného Slovenska sa asi odohrávali rozhodujúce boje proti Avarom, ktorí svoje stáda pásli v susedstve, v nížinách dnešného Maďarska. Ale pretože vtedy ešte nebolo ani Slovákov ani Čechov a na severozápad od Čiech nebývali Nemci, ale Slova-

nia, predkovia Lužických Srbov a pobaltských Pomoranov, pretože na juh od Slovenska neboli Maďari, ale južní Slovania, pretože južní Slovania žili tiež na území dnešného Rumunska, potom nemožno hovoriť o tom, ktoré dnešné krajiny pod Sama patrili. Isté však je, že Samova ríša bola ríšou našich predkov, ríšou Slovákov a Čechov a ďalších Slovanov, z ktorých mnohí už vymreli alebo dnes nemajú svoj štát.

Avari po Samovej smrti už veľmi nenadsakovali. Dostávali jeden výprask za druhým a napokon ich za spoluúčasti Slovanov celkom zničil najslávnejší franský kráľ Karol Veľký. Nezostala po nich ani pamiatka, iba zlomyseľné ruské príslovie: „Skončíš ako Avar!“

(Pokračovanie)

Píše PAVEL DVOŘÁK

ILUSTRUJE NAĎA RAPPENBERGEROVÁ-JANKOVIČOVÁ

SÚŤAŽ! SÚŤAŽ! SÚŤAŽ! SÚŤAŽ! SÚŤAŽ!

„Nie je zvon ako zvon, to vedeli aj starí Bratislavčania. Niektorý zvon má hlas jasný, že letí povetrím ani výkrik. Iný zvon hučí dunivo a temne ako hrmenie nad vodami. Ďalší má hlas ako strieborné hrkálky a ešte ďalší kvíli ako dieťa, ktorému sa ublížilo. Ale zo všetkých premnohých prešporských zvonov najzvláštniešie hlaholil zvon na radničnej veži. Keď zaznel jeho mohutný dumný hlahol, ľudia zastávali v chôdzi a počúvali. Ani čo by udieral rovno do srdca, mysleli si. Alebo hádam do svedomia...?“

To je úryvok z krásnej knihy báji, povestí a historických obrázkov, ktorá nás učí poznávať a milovať hlavné mesto Slovenska Bratislavu. Rozpráva o histórii jej ulíc, budov, fontán i zákutí, o jej revolučných tradíciách, o postavách bájných i skutočných. Utvrdzuje v nás národné povedomie a socialistické vlastenectvo.

Otázka č. 1: Uveďte názov knihy a meno jej autorky.

K Medzinárodnému roku dieťaťa a k 30. výročiu Pionierskej organizácie SZM vyšla v Mladých letách kniha básní, pesničiek

i scénok Pozdrav pionierom. Je zostavená z prác autorky, ktorá po celých 30 rokov Pionierskej organizácie svojou tvorbou zobrazovala život detí, hviezdíčiek, iskier i pionierov. Spisovateľka napísala pre vás i také známe diela ako Meduška a Kiki a Miki. A preto vám iste nebude ťažké odpovedať na **otázku č. 2 a napísať nám meno autorky knihy Pozdrav pionierom.**

Akú vodu poznáme? Sladkú, slanú-morskú, zmiešanú-brakickú (pri ústí riek do mora).

Aká voda vám uhasí smäd? Sladká, či slaná? Iba sladká. Čím viac slanej vody pijeme, tým sme smädnejší. Preto aj na mori možno zomrieť od smädu.

Takéto zaujímavosti sa môžete dočítať v knižke o prírode, ktorá pod názvom Haló, tu príroda, vyšla vo vydavateľstve Mladé letá.

Otázka č. 3: Napíšte nám, kto je autorom knihy a ilustrácií.

Vaše odpovede čakáme do konca apríla 1979 na korešpondenčnom lístku s vašim menom, adresou a vekom.

Správne odpovede na otázky zo 6. čísla.

1. Úryvok je z knihy Brat mlčanlivého Vlka od Kláry Jarunkovej. Jožo s Durom šli na sedlo, s nimi aj psi Boj a Strážo.

2. Úryvok je z knihy Márie Ďuričko-

vej Majka Tárarka. List písala Majka Tárarka svojej priateľke Janke.
3. Vincent Šikula: Prázdniny so strýcom Rafaelom.

Knihu dostanú desiaty vyžrebovaní súťažiaci:

Výtvarné vybavenie tohto čísla sme vybrali z prác žiakov a žiačok Ľudovej školy umenia v Prešove:

Milan Adam, 13. r. (str. 14)

Blanka Andrejčáková, 9 r. (str. 24)

Beáta Bekečová, 9 r. (str. 31)

Branislav Čop, 8 r. (str. 25)

Mirka Čopová, 6 r. (str. 12, 13)

Jaroslava Ferencová, 10 r. (str. 7)

Valéria Gajdošová, 10 r. (str. 1)

Mária Hakunová, 8 r. (str. 6)

Erištev Irakli, 7 r. (str. 15)

Zuzana Kalabová, 10 r. (str. 4)

Míro Katuščák, 11 r. (str. 22)

Miriám Klempaiová, 10 r. (str. 23)

Peter Komanický, 10 r. (str. 15, 19, 20)

Marek Lukáč, 6 r. (str. 24)

Ján Mačej, 13 r. (str. 10)

Katka Matišovská, 13 r. (str. 25)

Ondrej Mrúz, 10 r. (str. 9)

Alena Olejarníková, 8 r. (str. 18)

Peter Sedlák, 9 r. (str. 21)

Mária Semančíková, 13 r. (str. 11)

Zita Senková, 8 r. (str. 22, 23)

Vlado Škurla, 8 r. (str. 2)

Valéria Smetanková, 9 r. (str. 14)

Anna Smiešková, 8 r. (str. 5)

Pavol Štrbák, 8 r. (str. 3)

Peter Tarasovič, 10 r. (str. 9)

Beáta Vaníková, 8 r. (str. 13)

Milan Varga, 10 r. (str. 8)

Luba Zvarová, 10 r. (str. 10)

Zápisník Slniečka

ŽIVOTNÉ JUBILEUM. 21. apríla dožíva sa 65 rokov významný slovenský literárny vedec dr. doc. Ján Sedlák, CSc. O literatúru pre deti a mládež sa zaslúžil nielen ako vysokoškolský pedagóg, ale aj ako autor nespočetných článkov a recenzií, a najmä ako autor podnetnej knihy Epické žánre v literatúre pre mládež (1972). K významnému životnému jubileu vedcovi, spisovateľovi a prekladateľovi Jánovi Sedlákovi srdečne blahoželáme.

ČERTOVINY. Pod týmto názvom mala 2. februára v Divadle pre deti a mládež v Trnave premiéru hra Táne Luckej. Režisér predstavenia je Mikuláš Fehér.

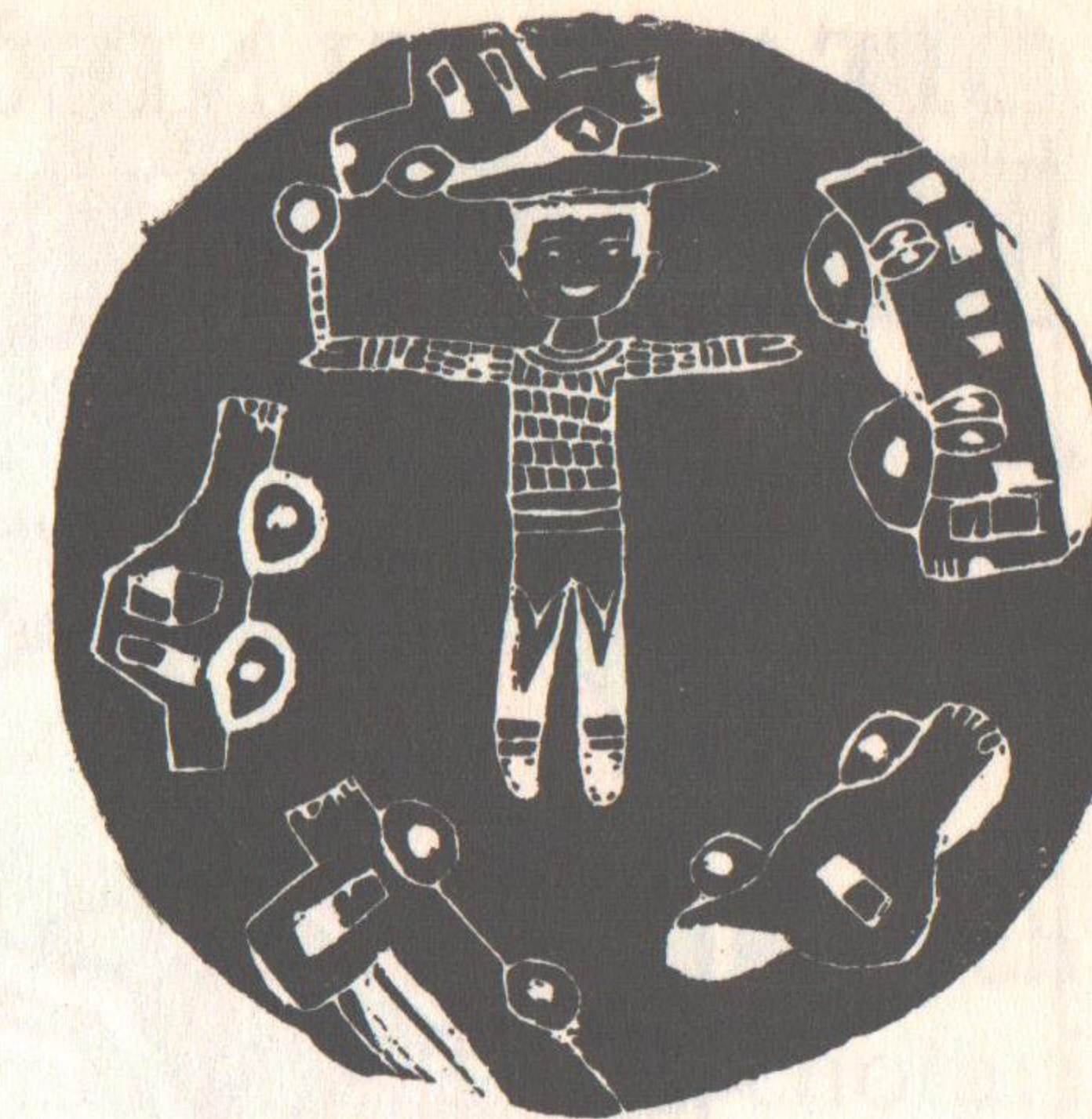
NÁŠ TIP. Všetkým tým, ktorí obľubujú vzrušujúce čítanie, odporúčame vynikajúcu knihu ML Na hraniciach Zeme. V troch častiach je tu zaznamenaná história dramatického prenikania človeka do morských hĺbín, na najvyššie hory sveta a do krajín večného ľadu. Kniha je bohato ilustrovaná farebnými a čiernobielymi fotografiami, náčrtmi a mapami. Vekovo je určená čitateľom od 13 rokov a stojí 110 Kčs.

MÔJ RODNÝ KRAJ. Takto sa volá súťaž, ktorú pre kolektívy detí z 2. až 9. tried ZDS vyhlasuje KMČ pri Mladých letách. Súťaž prebehne v mesiacoch február—september 1979 a to v dvoch námetových okruhoch: 1. Po stopách spisovateľa rodného kraja (život, dielo, foto-

grafický materiál, záznam z besedy, a pod.); 2. Po stopách hrdinov knižky rodného kraja (fotografie alebo kresby navštívených miest a pod.). Zo zozbieraných materiálov je potrebné zostaviť literárny album (formát A 3), ktorý spolu so súhrnnou správou musia vedúci krúžkov poslať do 15. októbra 1979 na adresu Mladé letá, nám. SNP 12, 894 26 Bratislava.

Ešte do 15. apríla 1979 musia však vedúci krúžkov (učiteľ, oddielový vedúci atď.) poslať prihlášku a zoznam účastníkov s udaním veku detí. Porota bude hodnotiť albumy v dvoch skupinách: I. Albumy detí 7—9 ročných; II. albumy detí 10 až 14 ročných. Z každej skupiny tri najhodnotnejšie albumy ML odmenia kolekciami kníh v hodnote 500 Kčs, diplomom a plakétou E. Ondrejova. Na začiatku roku 1980 v meste najaktívnejšieho kolektívu bude sa konať výstavka najúspešnejších albumov. Spolu s kolektívmi môžu sa súťaže zúčastniť aj tí jednotlivci (deti pionierskeho veku), na podnet ktorých krúžok (najmenej 6—7 detí) vznikol. Podmienkou je, aby takéto dieťa poslalo do 15. apríla na adresu Mladých liet správu, v ktorej uvedie svoje meno, bydlisko, vek, zoznam členov krúžku a zamestnanie vedúceho krúžku. Táto správa musí byť potvrdená riaditeľstvom ľudovej knižnice. Listy, ktoré budú vyhovovať tejto podmienke, vedenie súťaže zaradí do žrebovania o kolekcie kníh v hodnote 200 Kčs.

Z RUKOPISOV MLADÝCH LIET. Spisovateľ Dušan Dušek, autor poviedkovej knihy Najstarší zo všetkých vrabcov, odovzdal redakcii pôvodnej tvroby ML rukopis svojej novej prozaickej knižky Pravdivý príbeh o Pačovi.

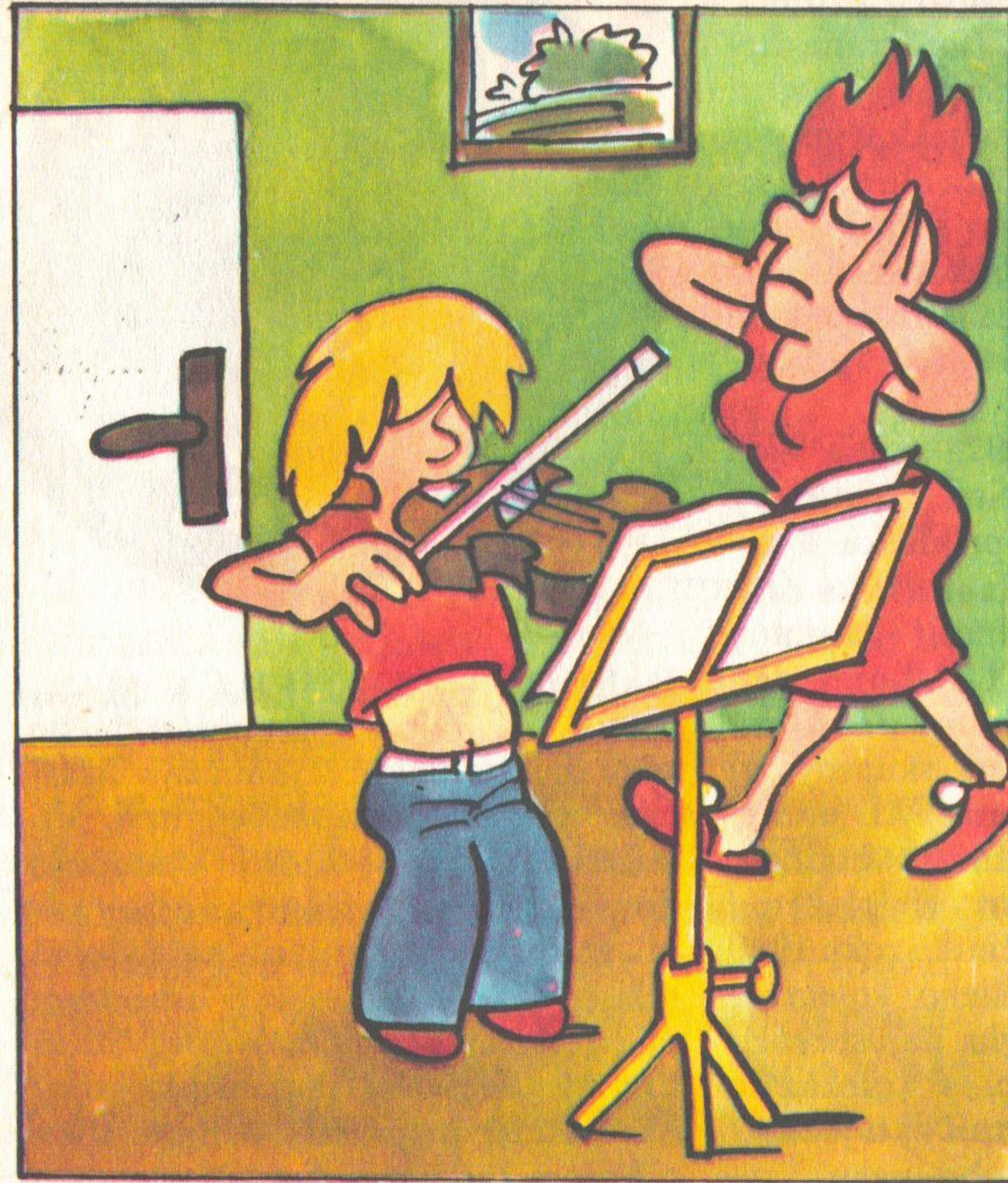

BÁBKOVÁ PREMIÉRA V MARTINE. V rámci Medzinárodného roku dieťaťa bola 27. januára v Martine premiéra bábkovej hry Vlkolacká. Hru, v ktorej vystupujú dospelí herci s vysvietenými tekvičkami, so súborom Strojárnik našťudoval režisér Martin Kolesár. S úspechom sa stretla aj premiéra rozprávkovej hry M. Holkovej Popoluška, ktorú M. Kolesár pripravil s ochotníckym súborom Jána Palárika v Čadci.

Z LISTOV ČITATEĽOV. „Vždy netrpezlivo očakávame nové číslo Slniečka,“ píše nám deti-členovia čitateľského krúžku pri ZDS vo Veľkej Čalomiji a súčasne nám oznamujú, že veľmi rady riešia najmä súťažné otázky. Pod vedením súdružky učiteľky pripravili si naposledy besedu o tvorbe a živote Ľudmily Podjavorinskej. „Teší nás,“ končia svoj list, „že Tetu Ľudmilu majú rady všetky deti a že jej venovali Zlaté Slniečko“. Nás zasa teší záujem detí z Veľkej Čalomije o Slniečko aj o literatúru vôbec, preto im prajeme veľa úspechov v učení i v práci čitateľského krúžku a ich súdružke učiteľke ďakujeme, že vo svojich žiakoch prebúdzá lásku k umeleckému slovu.

Slniečko

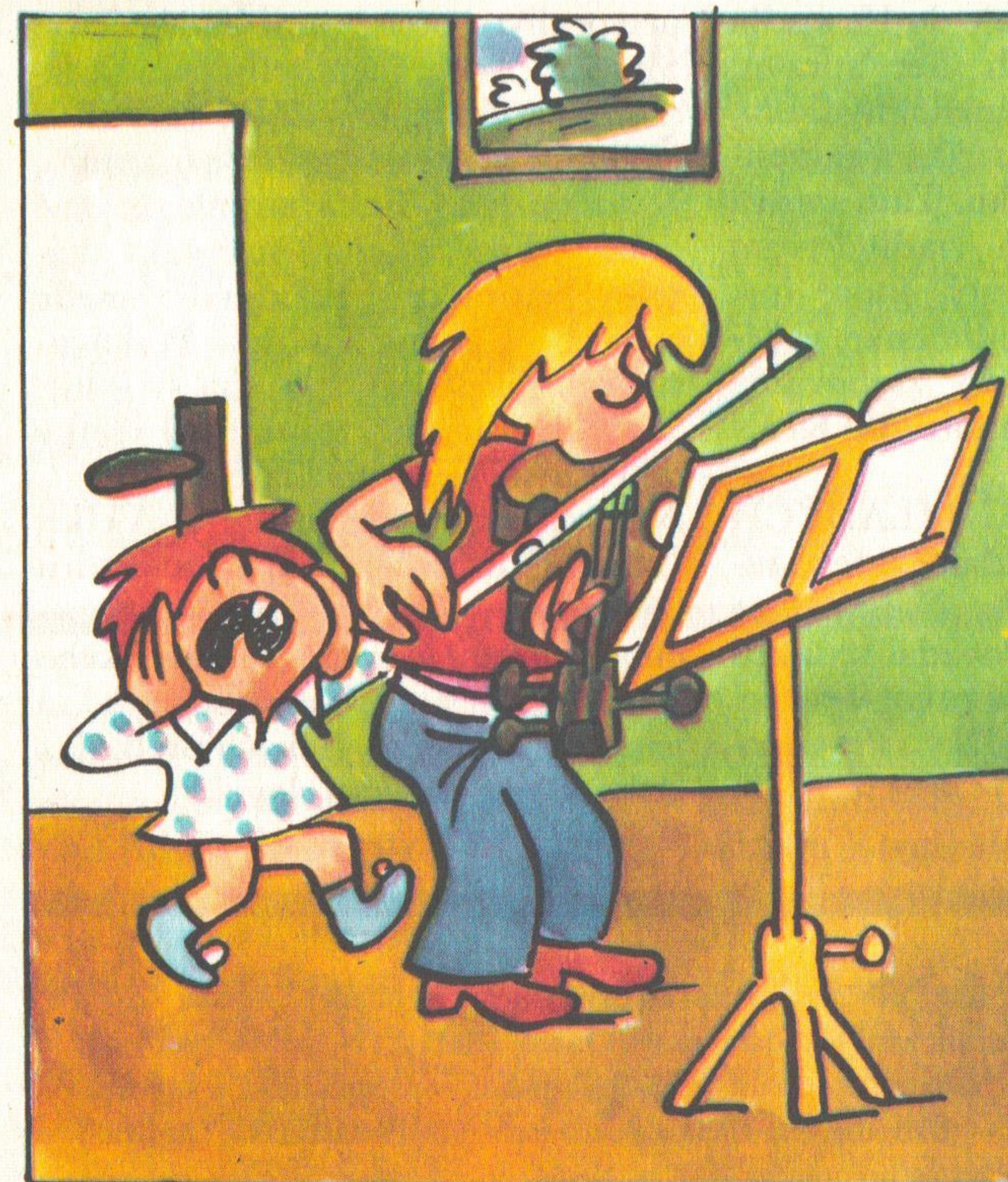
Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 801 00 Bratislava, Klincová 35/a. Telefón 681-58, 645-87. Šéfredaktor Ján Turan, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom a objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 6. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

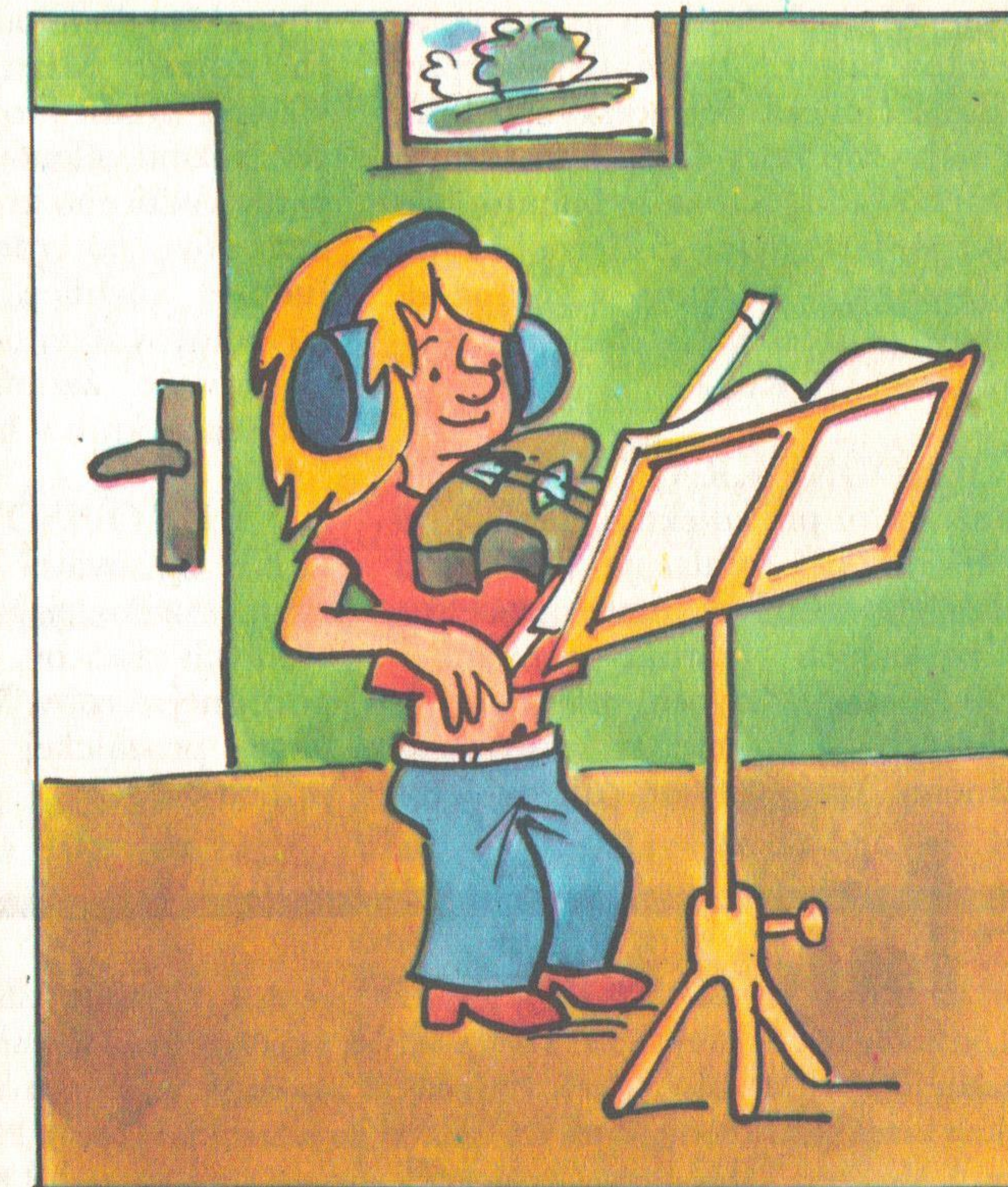
Zapchávať si uši!

Vari sa to sluší?

Mal mi teda starký

kúpiť stradivárky!